

TUOMAS MARJAMÄKI

MYÖHÄISTÄ KATUA

Vapaasti jaettava

**LUKU-
NÄYTE**

docendo

Kauno Brandt oli aikoinaan Suomen suosituimpia elokuvanäyttelijöitä. Uransa huipulla hän kuitenkin luopui kaikesta, katosi ja unohdettiin.

Vaimon kuoleman sekä vuosikymmenten hiljaiselon jälkeen Kaunon elämä muuttuu rajusti. Aamulenkilään hän löytää loukkaantuneen miehen ja pelastaa tämän hengen. Uhri osoittautuu tosi-tv-julkkikseksi, joka kertoo tapauksesta välittömästi lehdille.

Kuolleeksi luultu menneen ajan tähti tempaistaan uudelleen otsikoihin ja hän saa kohdata 2020-luvun raadollisen julkisuuden.

Samalla Kaunon arkaluontoisimmat salaisuudet ovat vaarassa tulla julki: hänellä olikin hyvä syy kadota.

Kaunon elämän jäljille lähtee kaksi keskenään erilaista iltapäivälehtijournalistia: nuori pätkätyöläinen Ella Pöyhönen sekä Suomen härskein juorutoimittaja Esko Kärkkäinen.

TUOMAS MARJAMÄKI

MYÖHÄISTÄ KATUA

DOCENDO

Taiteen edistämiskeskuksen kirjastoapurahalautakunta on tukenut tämän romaanin kirjoitustyötä.

Copyright © Tuomas Marjamäki ja Docendo Oy 2020

Tämän teoksen tekstin ja kuvien jäljentäminen ilman lupaa painamalla, monistamalla, skannaamalla tai muilla tavoin kielletään tekijänoikeuslain mukaisesti.

Sitaatit s. 6 ja 132: ote Eino Leinin runoelmasta *Hymyilevä Apollo* kokoelmasta *Sata ja yksi laulua* (Otava 1898) sekä s. 97 ja 133: ote Aila Meriluodon runosta *Lady of Shalott* teoksesta *Lasimaalaus* (WSOY 1946).

Graafinen suunnittelu ja taitto:
Jyri Alanne, Viestintä Kreivi Oy, Ristiina

Kustantaja:
Docendo Oy, Jyväskylä
puh. 044 7270 250
info@docendo.fi
www.docendo.fi

ISBN 978-952-291-729-4
Painettu EU:ssa

ENSIMMÄINEN OSA

KAUNO

Perjantaina vuonna 2020

Katsoin vaimoni arkkua ja yritin muistaa hänen kasvonsa.

Seisoin alttarin edessä kuin näyttämöllä. Tunsin ihmisten katseet selässäni ja aistin heidän teeskennellyt ilmeensä, joilla oli tarkoitus ottaa osaa suureen suruun.

Tämä rooli oli minulle kaikkein vaikein. Minun oli esitettävä Kauno Brandtia – ja jotta olisin mennyt täydestä itsestäni, piti näyttellä uskottavasti jotakuta aivan toista.

Vieraat olivat vieraita. Joitakin Annikin biologisia sukulaisia, joita näimme harvoin jos koskaan. Niin sanottu suku ei välittänyt Annikista sen enempää terveenä kuin sairaana, tuskin kantoivat huolta hänestä kuolleenakaan. Jostain kummallisesta velvollisuudesta he tulivat. Olisin voinut sanoa, ettei meistä kumpikaan tarvinnut moista uhrausta – yksi yhteinen adressi olisi riittänyt.

Hämärästi muistaen. Ventovieraat.

Annikin sisko tuijotti minua eturivistä. Hän oli ainoa jäljelle jäänyt läheinen, nykyään varsin kaukainen. Kuitenkin niitä harvoja, jotka tämän katon alla vielä muistivat menneisyyteni. Kälyni suhtautui minuun aina yliolkaisesti, minä kun en ollut pystynyt antamaan hänen sisarelleen sitä, mistä hän eniten oli haaveillut. Minun seurassani unelmat jäivät suutareiksi.

Onneksi paikalla oli myös Masa, ainoa omasta porukastani ja ystävä vuosikymmenten takaa. Ainoa, joka ymmärsi – ja oli antanut minulle anteeksi.

Tällainen minä olin. Ajattelin itseäni, vaikka rakas puolisoni lepäsi edessäni ja olin jättämässä hänelle viimeiset hyvästitini.

Yritin muistaa hänen kasvonsa.

Ehdimme viettää yhdessä yli seitsemänkymmentä vuotta. Melkein joka aamu olin herännyt samasta vuoteesta ja iltaisin kömpinyt viereen nukkumaan. Ei kai sitä tullut turhan usein katsottua silmiini asti.

Nuoren Annikin sentään sain mieleeni. Hän hymyili minulle edelleen suloisesti olohuoneen lipaston päältä. Kuva oli mustavalkoinen, mutta näin sen silti väreissä. Ensimmäisenä aamulla sytytin kynttilän hänen kuvansa eteen.

Nyt Annikki nukkui silkillä vuoratun tammikannen alla ruumis loppuun riutuneena. En minä oikein osannut ajatella häntä siellä.

Mistä me olimme viimeisinä järjellisinä aikoina keskustelleet? Milloin ne ajat olivat olleet? Mitään syvällistä emme varmasti jutelleet. Puhuimme lähinnä kahvileivästä ja päivän uutisista. Emme koskaan yhteisestä elämästämme tai menneistä vuosista.

Annikin siunaava pappi oli käynyt ennen hautajaisia luonani ja kysynyt vaimoni lempirunoa, jota olisi voinut siteerata puheessaan. Häntäpäissäni heitin hänelle muutaman rivin Eino Leinon Hymyilevästä Apollosta. *”Min verran meissä on lempeä, sen verran meissä on ijaistä, sen verran meistä myös jäljelle jää, kun päättynyt päivä tää.”*

Se oli kaunista, mutta rakkaampi Annikille olisi ollut hirvikeiton resepti tai ote Brooke ja Ridge Forresterin dialogista.

Lupasimme aikoinamme rakastaa toisiamme, kunnes kuolema meidät erottaa, niin myötä- kuin vastoinkäymisissä. Annikin sairaus oli viimeinen vastoinkäyminen, eikä myötäkäymisistä ollut pitkään aikaan näkynyt mitään merkkejä. Liiton lupaus oli nyt täytetty.

Menin arkun äärelle yksin, vaikka Masa oli tarjoutunut tulemaan kanssani. Vanha ja uskollinen Greta oli ainoa tukeni ja turvani, jonka varaan nojasin puolella painollani.

Katsoin arkkua ja yritin muistaa.

Laskin tulipunaisista ruusuista sommitellun laitteen kukkatelineelle. Kumartuessani kuiskasin niin hiljaa, että hädin tuskin itsekään kuulin.

– Annikki. Sinä sait elämäsi valmiiksi. Nyt on minun vuoroni elää. Nousin ja otin askeleen taakse päin. Tunsin, kuinka suru valtasi kehoni ja sain nyyhkäisyjen välillä soperrettua yleisölle tarkoitettua vuorosanani.

– Nuku hyvin, rakas Annikki.

Silloin kukkien keskeltä lehahti suuri, tummasiipinen perhonen, joka lepatti hetken arkun vierellä ja nousi sitten kohti kirkon korkealla siintävää kattoa. Seurasin sitä silmilläni, kunnes se katosi. Se oli suruvaippa, Annikin mieliperhonen. Pelkkä näky varmaan, mutta kaunis sellainen.

Kumarsin arkulle, hyvästit oli jätetty. Käännysin kirkkosaliin päin ja nyökkäsin saattoväelle kyyneleet silmissäni.

Kanttori soitti pehmeästi Bachin koraalia, kunnes soiton yli kantautui viiltävän epäviireinen Säkkijärven polkka.

Tunnistin äänen heti. Se kuului ensimmäisestä penkkirivistä, oman päällystakkini taskusta. Olin unohtanut puhelimen päälle enkä osannut säätää sitä äänettömälle. Minulle ei tullut mieleenkään, että puhelin soisi. Kukaan muu ei nykyisin soittanut numerooni kuin Masa ja hän istui kiltisti penkissä yhtä ymmällään kuin muutkin.

Harpoin paikalleni niin nopeasti kuin jähmeillä kintuillani pääsin. Muu seurakunta katsoi minuun ja arvasin heidän paheksuvan tai säälivän minua.

Kesti ikuisuuden, ennen kuin sain kaivettua vimpaimen taskusta. Katsoin vilkkuvaa näyttöä ja olin pudota polvilleni.

Annikki GSM soittaa.

Tähän puheluun minun oli vastattava.

– Se on... se on vain minun vaimoni, selitin pahoitellen hautajaisväelle, mikä aiheutti hämmentyneen kohahduksen.

Haukoin henkeä ja nostin puhelimen korvalleni.

– Nolla viisi nolla, viisi yksi kaksi yksi yhdeksän nolla kuusi...

Linjan toisesta päästä kuului naisen ääni.

– Annikki... Oletko se todella sinä? henkäisin, ja kirkossa yleisöpöytä pitti minua hipihiljaa, kalmankalpein kasvoin.

Minua hävetti niin. Aioin jättää muistotilaisuuden kokonaan väliin. Korviani luimistellen menin kuitenkin paikalle, kättelin vieraat, lusikoin hirvikeiton, hörppäsin kahvit ja kuuntelin tuntemattomien ihmisten horinoita unohtumattomista kohtaamisistaan Annikki Brandtin, omaa sukua Määttä, kanssa.

Vain Masalle kehtasin kertoa totuuden kirkossa sattuneesta kiusallisesta tapauksesta.

Puhelimessa oli ollut Annikkia viimeisinä aikoina hoitanut nainen. Kävimme lyhyen, mutta hyvin erikoisen keskustelun ennen kuin tilanne alkoi molemmin puolin selvitä.

Hoivakodista oli löytynyt ikivanha nokialainen suljettuna, mutta täydessä latingissa. Puhelin oli avautunut ilman pin-koodia eikä sen luettelossa ollut kuin yksi ainoa numero, joka oli tallennettu nimelle ”Isäntä”. Tomera täti oli päättänyt selvittää puhelimen omistajan ja soitti Isännälle tajuamatta, että tämä järkyttyisi vaimovainajan puhelusta sydänjuuriaan myöten.

– Masa, tuleekohan tästä yhtään mitään? Onko minusta enää yksin jatkamaan? voihtkaisin ystäväni olkapäähän nojautuen.

– Kane perhana, mitä sinä nyt...? Masa aloitti ja yritti pitää kiinni karskista olemuksestaan.

Papin mulkaisun huomattessaan hän madalsi ääntään.

– Älä huoli. Elämä on kuin verottaja. Aina kun luulet, että se on jo vienyt kaiken, siltä löytyy vielä jokin yllätys takataskusta.

ESKO

Perjantaina vuonna 2020

Yökerhon sisäänkäynnin eteen oli levitetty punainen matto, jonka päällä jonotti valikoima valtakunnan näyttävimpiä ihmisiä pareittain kuin Nooan arkkiin. Oli wannabeita, hasbeenejä ja neverheardeja, kaikki sulassa sovussa. Heitä yhdisti se, että kaikki luulivat olevansa jotakin, mutta kukaan ei ollut oikein mitään.

Hiuslakan, haju- ja partaveden, ksylitolin, alkoholin sekä sähkö- ja akustisen tupakan hajuinen letka pulisi ja kimalteli kilvan. Aina välillä jostain nousi ojennettu käsi ja sen päässä puhelin valmiina taltioimaan luonnottoman valkohampaisia ja töröhuulisia hymyjä.

Tämä oli minun arkeani. Olin nähnyt niin monet yökerhojen avajaiset, että yllättyisin, jos mikään yllättäisi minut.

– Hei, sä oot Kärkkäisen Esko Kevyt-Uutisista?

Joku pikkutakkihäiskä tarttui olkapäähäni. Vihasin koskettamista.

– Ei olla, Esko, taidettu ennen tavata. Mä oon Johnny Smoothiesta. Katsoin miehen ojennettua kättä, mutta en antanut omaani.

– Smoothiesta?

– No totta kai sä meidät tiedät, Esko. Meillä on toimisto tuolla Ete-lä-Helsingissä. Palkittiin just vuoden parhaana. Ollaan vastattu tämän mestan lanseerauksesta ja brändäyksestä. Mä voisın kertoa sulle, Esko, vähän projektista ennen kuin päästävät sisään. Mulla on nyt just sopivasti aikaa.

Mutta kun minulla ei ollut aikaa. Juottolan brändäys ei olisi voi-

nut vähempää kiinnostaa, varsinkaan nyt, kun ajatukseni olivat aivan muualla. Päällisin puolin olin tullut kysymään vierailta kuvatekstien verran kuulumisia Kohukerma-nimiselle seurapiiripalstalleni, mutta todellisuudessa minulla oli illalle paljon tärkeämpi tehtävä.

Johnny-tyypille en tietenkään alkanut tarkemmin selvittää.

– Kato, Esko, me lähdettiin kollegoiden kanssa Berliiniin hakemaan inspiraatiota. No siis ryypättiin viikko. Lopputulos: ei mitään ideoita, hähähä! Paluulennolla jossakin Saarenmaan yllä mä katsoin mun bissee muovikupissa ja keksin. Pintahiiva! Ihan törkeän nero-kas, pakko sanoo. Ensimmäinen mielikuva siitä nimestä on tietysti laadukas olut, eikseni? Mutta samalla tää jengi, jota tänne halutaan, on niinku pinnalla. Sairaan hyvän näköisiä ihmisiä, joille pinta on tärkeä. Ja tiesitsä, Esko, että yks Kolumbuksen laivoista oli Pinta! Tietsä Kolumbuksen? Okei, sä tiät. Kato jokainen ilta rässä yökerhossa on vähän niinku löytöretki. Siks mä ehdotin, että tää voisikin olla pelkkä Pinta.

En kuunnellut copywriterin hölötystä kuin neljänneskorvalla, mutta kohteliaisuuttani osallistuin keskusteluun.

– Miksei pelkkä Hiiva, Johnny?

Johnny vaikeni ja jäi tuijottamaan. Sitten hän niiskaisi.

– Vittuiletsä?

Kallistin päätäni ja virnistin osaaottavasti. Johnny lähti menemään.

Olin jo pitkään ollut asemassa, jossa ihmiset kyllä tunsivat minut, mutta minä enää hädin tuskin ketään. Nämä nykyjulkikset olivat kaikki jotain tubettajia, sometajia, blogittajia ja häshtägejä, joista en itse ollut kuullutkaan. Oikeasti merkittävän ihmisen haistoi jo kaukaa.

Minua sanotaan maan tunnetuimmaksi, taitavimmaksi ja härskeimmäksi juurutoimittajaksi. Se on muuten ihan ookoo, mutta en pidä sanasta juoru. Julkaisemani ihmissuhdeuutiset ovat enimmäkseen totta.

Kollegat taas eivät pidä minun kohdallani sanasta toimittaja, sillä uutisia saadakseni en ole koskaan noudattanut pilkuntarkasti Journalistin ohjeita. Minä sanelen omat sääntöni, eikä kenelläkään ole siihen sanomista. Kohukerma on yksi viimeisiä Kevyt-Uutisten printtilehden myyntivaltteja ja olen siitä hyvin tietoinen.

Ovet aukesivat. Se oli minulle merkki toimia. Kävelin vip-jonon vierustaa, moikkailin mahdollisia tuttaviani ja nyökkäykseni olivat kuin lantteja köyhille. Etuiluani ei katsottu pahalla, vaan ihmiset hymyilivät takaisin. Nämä kissat ja kollit latkivat Kohukermaa elääkseen.

Sen sijaan oviaukossa seisovalle järjestysmiehelle en ollutkaan ennestään tuttu. Mies näytti univormuun pakatulta paistijauhelihakimpaleelta, jonka poimuksen pään sisään johti korvan kohdalta kiemurainen johto. Rinnassa loisti vitsikäs kyltti ”Pintapelastaja”.

Mötkäle nosti kämmenensä pystyyn nokkani edessä.

– Mihis sä luulet meneväs?

Hypähdin varmuuden vuoksi askeleen taakse päin ja korjasin silmälasieni asentoa, jotta näkisin koljatin paremmin.

Hämmästyin.

– Etkö sinä tiedä, kuka minä olen?

– Mulle on ihan sama, kuka sä olet. Mutta tästä ei mennä ilman kutsukorttia ja silläkin vain jonon kautta.

Pudistelin päätäni ja aloin hieroa jomottavia ohimoitani.

– Sanooko edes nimi Moguli sinulle mitään?

– No et sä kyllä se ole.

– En. Hän omistaa tämän yökerhon. Olimme viikonloppuna veneilemässä hänen jahdillaan, meitä oli siellä Teemu Selänne, Kimi Räikkönen, Tauski ja pari muuta.

– Niin mitä sitten?

– Kun meillä on Mogulin kanssa sellainen sopimus, että minua ei tarvitse erikseen kutsua enkä minä ilmoittele tulemisistani. Yleensä hän ilahtuu, kun tulen. Silloin ei ole kenelläkään kivaa, jos en pääse sisälle. Minä nimittäin kirjoitan joka tapauksessa. Sä oot varmaan luenut Kevyt-Uutisista sellaista palstaa kuin Kohukerma?

Jauhelihapaketin kasvoilla ei näkynyt minkäänlaista ilmettä.

– Mä en lue mitään.

Toivotonta. Portsari joutui käyttämään koko aivokapasiteettinsa muistaakseen toimintaohjeet, jotka oli saanut: katso, että ihmiset seisovat jonossa, puutu häiriköintiin, tarkista kutsukortti, ohjaa sisään ja kuuntele ääniä pääsi sisällä. Ne nimittäin tulevat korvanapista.

Tilanteen pelasti hänen kollegansa.

– Älä viitti, Nötkö. Tuo on Esko Kärkkäinen. Täysmulkeri, mutta muuten mukava. Parempi päästää, koska muussa tapauksessa nousee ihan helvetillinen mekkala. Olen kerran kokeillut ja se riitti.

Olin saanut varman tiedon, että hän saapuisi. Jo pelkästään hänen näyttäytymisensä julkisella paikalla oli sensaatio ja saisi lehden menemään kuin kuumille kiville. Tähtäsin kuitenkin paljon korkeammalle, kuten aina. Minulla oli takataskussani erittäin henkilökohtainen kysymys, johon halusin saada häneltä vastauksen. Ei se mitään, vaikka hän ei sanoisi sanaakaan. Vastauksen saisin pelkästään tarkkailemalla hänen reaktiotaan. Se paljastaisi totuuden.

Kohteeni oli Regina Kaarisilta. Maamme menestynein ja samalla mystisin kirjailija – nimenä kaikkien tuntema, kasvoiltaan ei juuri kenenkään.

Regina kirjoitti jo nuorena ensimmäisen romaaninsa Joutsenkutsun, joka ravisteli yhteiskuntaa, mursi tabuja ja vei tasa-arvokeskustelua valovuoden eteenpäin. Kirjasta tuli valtava myynti- ja arvostelumenestys kotimaassa, minkä lisäksi se käännettiin useille eri kielille. Tarinan pääosassa oli kovia kokenut nainen, joka muiden tekemien valintojen vuoksi joutuu lähes mahdottomaan tilanteeseen, mutta selviää siitä omalla tahdonvoimallaan ja nousee lopulta suureksi sankariksi. Samalla formaatilla Regina kirjoitti myös 43 seuraavaa teostaan vaihtaen vain sankarinsa nimen, ammatin, ajan ja tapahtumapaikat, mutta lukeva kansa ei sitä huomannut. Reginan kirjat myivät edelleen tasaiseen tahtiin ja nousivat aina listaykkösiksi, sijoitti hän tarinansa sitten kauas historiaan tai vaihtoi draamansa näyttämön nykypäivään. Olihan hän Regina Kaarisilta.

Median ja Reginan suhde oli alusta lähtien ollut ongelmallinen. Esikoiskirjan ilmestyessä hänestä julkaistiin yksi valokuva, josta sittemmin tuli suorastaan ikoninen. Seuraavissa teoksissa kirjailijan kuvaa ei enää ollut. Vuonna 1978 hän antoi ainoan haastattelunsa erälle aikakauslehdelle ja huhujen mukaan katui sitä heti. Sittemmin Regina Kaarisilta puhui vain kirjojensa kautta, joiden omakohtaisuutta usein pohdittiin.

Vaikka Reginan linja oli tiedossa, toimittajat syytivät hänen henki-

lökohtaiselle avustajalleen Sampo Könkäälle haastattelupyyntöjä – nykyään ehkä enemmän leikillään kuin tosissaan. Reginalle ehdotettiin vaatekaappiesittelyjä ja hänet kutsuttiin viihdeohjelmiin kisailemaan muiden julkkisten kanssa. Hän torjui kaiken jyrkästi. Yhtä tyyli hän oli suurille kansainvälisille aikakauslehdille, jotka olivat ihastuneet kirjailijan säkenöivän kauniiseen nuoruudenkuvaan. Hänestä olisi haluttu ottaa laadukkaita ja sensuelleja kuvia suomalaiskansallisissa maisemissa: saunassa, koivumetsässä, Kolilla ja igluissa, mutta kirjeet jäivät ilman vastausta.

Regina Kaarisilta ei ollut kirjailijan oikea nimi, joten tietojen kaivaminen hänen yksityiselämästään tai omaisuudestaan oli mahdotonta. Hänen yhteystietojaan oli tuskin kenelläkään muulla kuin kustantamon johtajalla, avustaja Sampo Könkäällä ja A-lehtien puhelinmyyjillä.

Ihmettelin, miksei kukaan Reginan vanhoista luokkatovereista ollut aikoinaan tunnistanut häntä valokuvasta ja astunut esiin kertomaan meheviä paljastuksia. Syy saattoi olla raadollinen: Reginalla oli rahaa kuin roskaa. Juoruilevat suut oli helppo tukkia seteleillä. Nyt paljastuksilla ei enää ollut merkitystä, sillä aika oli joka tapauksessa häivyttänyt Reginan menneisyyden. Hänen vakituista olinpaikkaansa ei tiedetty, eikä liioin sitä, miltä kuusikymppinen neiti tai rouva nykyään näytti. Ihmissuhteista puhumattakaan.

Yökerhoketjun omistaja Moguli oli kaikkien kaveri ja uskottu mies, joka kuuli kuuluisien ihmisten herkimmat salaisuudet, auttoi heitä monin tavoin ja antoi olkapäänsä aina sitä tarvitsevalle. Hänellä ja minulla oli keskenämme luottamuksellinen suhde: Moguli supatti minulle kuumimmat julkkisjuorut ja minä lupasin pitää lähteen omana tietonani.

Pari päivää sitten Moguli vinkkasi minulle jotain sensaatiomaista. Regina Kaarisilta osallistuisi Pinnan avajaisiin avustajansa Sampo Könkään kanssa. Hän juoruili paljon muutakin, mutta vahvistukset tarinoille joutuisin taas hoitamaan omin päin.

En meinannut uskoa Mogulin sanoja. Miksi ihmeessä tuo mysteerikirjailija tulisi yökerhoon kaiken rahvaan keskelle? Alkoiko hänen suojauksensa pettää? Vai testasiko hän anonymiteettinsä rajoja näin pätkähullulla tavalla?

Oli miten oli. Hänen vuokseen olin täällä tänään.

KAUNO

Lauantaina vuonna 2020

Herääminen uuteen päivään oli minulle aina iloinen yllätys. Hautajaisen jälkeen eläminen tuntui suorastaan velvollisuudelta. Viime vuosi-
na olin uhrannut aivan liian paljon aikaa kuihtumiselle ja kuolemalle.

Aamuni olivat nykyisin verkkaisia. Avasin silmäni ja könysin sängyn laidalle istumaan. Ajatukseni kirkastuivat hitaasti kuin 1960-luvun televisio, joissa pieni valopiste kasvoi koneen lämmitessä hiljalleen koko ruudun kokoiseksi kuvaksi.

Unet olivat olleet pehmeät, ja tomumajani tuntui yön jäljiltä yllätävän vetreältä. Niskaa tosin kivisti, mistä saatoin syyttää vain itseäni. Minulla oli kiusallinen tapa nukahtaa olohuoneen sohvalle töllötintä katsellessani. Pidin erityisesti vauhdikkaista toimintaelokuvista, mutta jaksoin vain harvoin pysyä hereillä loppuun asti. Kun Annikki oli vielä elossa ja voimissaan, hän herätteli minut puolilta öin. Nykyään saatoin itse havahtua vasta pikkutunneilla ja siirtyä sitten omaan vuoteeseeni. Näin kävi viime yönäkin.

Pölyhiukkaset tanssivat kaihdinten raoista siivilöityvissä valoraidoissa. Astuin ikkunan ääreen, avasin verhot ja häikäistyin auringosta. Raotin tuuletusräppänä ja annoin keuhkojeni täytyttyä viileänraikkaasta ilmasta, jossa oli jo syksyn tuoksu.

Ikkuna paljasti saman näkymän kuin aina ennenkin: vastapäisen talon seinän ja alhaalla torkkuvan kadun. Jos joku tässä maisemassa vuosikymmenten aikana olikin muuttunut, se oli tapahtunut niin hi-

taasti, etten ollut edes havainnut sitä.

Jotkut olivat sentään hereillä minuakin aikaisemmin. Jossain kuoleessa kulmassa kuului kolkuttelevan varhainen raitiovaunu, ja tukku liikkeen pakettiauto peruutti piipittäen Sofian Valinnan takapihalle purkamaan lastiaan. Se oli Masan kauppa – ja siellähän itse kauppiaskin näytti touhuilevan. Avasi myymälän oven, vaihtoi iltapäivälehtien lööpiti ja nosti portaan viereen kyltin, joka esitteli päivän tarjouksia. Masa katsahti asuntoni ikkunoihin päin, näki ehkä hahmoni ja siksi heilautti kättään. Vastasin tervehdykseen, vaikka tuskin hän sitä erottikaan.

Köpöttelin makuuhuoneesta eteishalliin. Vaikka fyysinen kuntoni oli vielä mainio, ikä muistutti itsestään monin tavoin. Välimatkat suuren asunnon sisällä tuntuivat päivä päivältä pidemmiltä. Myönsin toki, että näin isossa lukealissa oli kaltaiselleni yksinäiselle vanhukselle aivan liikaa tilaa. Moni huoneista oli jo aikapäiviä sitten jäänyt kokonaan käyttämättä, ja esineet niissä olivat pysyneet kauan paikoillaan koskemattomina. Minulla ei silti ollut aikomustakaan luopua kodistani. Elämäni leijui täällä yhä edelleen, suurin osa tosin muistoiksi muuttuneina. Mutta tänne minä kuuluin, täällä oli hyvä olla.

Talo rakennettiin samana vuonna, jona äitini syntyi. Isovanhempani olivat asunnon ensimmäiset omistajat, ja itsekkin vietin tässä koko lapsuuteni ja nuoruuteni, kunnes tuli kutsu rintamalle. Sotavuosiani en jaksa muistella, sen tekevät muut paremmin.

Viiden vuoden sotaretken aikana tutustuin Annikkiin lähinnä kirjeenvaihtomme kautta. Rauhan tultua avioiduin ja muutin morsiamen kanssa laitakaupungille. Isä kuoli pian sodan jälkeen, minä palasin kotiin Annikki mukanani. Äiti asui kanssamme muutaman vuoden, kunnes hänkin jätti tämän maailman. Sen jälkeen olimme kaksin suuressa huoneistossa. Uskoimme ja toivoimme kodin täyttyvän lapsista, mutta niillä meitä ei koskaan siunattu.

Nyt vain minä olin jäljellä.

Enimmän ajan asunto oli hyvin hiljainen. Vain siivooja kävi kahden viikon välein pyyhkimässä pölyjä ja imuroimassa. Muutenhan paikat eivät juuri päässeet sorkeentumaan, sen verran siivosti yritin elellä.

Kävin tervehtimässä Annikin kuvaa. Uusi päivä, uusi kynttilä. Kat-

soin häntä hetken sanomatta mitään. Mietin, lukeeko hän nykyisessä olomuodossaan kaikki ajatukseni vai säilyvätkö salaisuudet edelleen välillämme. Varmuuden vuoksi pyysin mielessäni anteeksi.

Sitten jatkoin omiin puuhiini. Kumartuminen eteisessä vaati hieman keskittymistä. Erityisesti nopea nouseminen sai pään humisemaan, mutta – kiitos säännöllisen voimistelun – sain napattua kynnykselle pudonneen sanomalehden kouraani melko notkeasti. Latasin kahvinkeitTIMEN ja asetin sen päälle talouspaperille kaksi eilistä karjalanpiirakkaa, jotka lämpenivät keittimen höyryssä juuri sopivasti.

Uutiset saivat minut tuhahtelemaan ja pyörittelemään päätäni. En kiirehtinyt lukiessani, vaan tavasin suurimman osan jutuista hitaasti ja tarkasti. Selasin kuolinilmoitukset ja etsin niistä tuttuja nimiä. Aikoinaan niitä ei ollut lainkaan, sitten tuli paljon kerralla, viime aikoina vain harvoin. Tuntui kuin olisin myöhästynyt viimeisestä junasta.

Hymähtelin sarjakuville, vaikka vitsit olivat välillä vähän härskéjkin. No, kuka minua olisi moisesta tuominnut?

Televisio-ohjelmat tarkistin erityisen huolellisesti, sillä ne määrittivät illan aikataulun. Toivoin, että sieltä tulisi Tom Cruisea tai Bruce Willisiä, niin pysyisin hereillä ehkä jopa elokuvan loppuun asti.

Käänsin lehden viimeisen sivun ja säpsähdin, kun huomasin siellä omat kasvoni. Paljon, paljon nuorempina. Hyvin kauan sitten.

Ylinäyttelijän ylilyönti

ELOKUVA: Herra se on herrallakin *
Suomi 1954. Ohjaus Ville Salminen.
Pääosissa Kauno Brandt, Eeva Havu,
Kaarlo Närhi, Aku Korhonen.
YLE TV 2 klo 13.05

VERORAHJEMME VASTINEEKSI
Yle muistaa tarjota tänäänkin päivittäisen annoksen mustavalkois-

ta SF-höttöä. Heppoisimmasta päästä oleva ”komedia” Herra se on herrallakin nauratti aikoinaan korkeintaan elokuvatuottaja T. J. Särkkää matkallaan pankkiin.

Suomen Filmitöollisuuden liukuhina suolsi 1950-luvulla tuotoksiaan sellaisella vauhdilla, että tämäkin teos sai odottaa ensi-il-

taansa puolen vuoden päivät. Nykyään sama odotus mahtuu juuri ja juuri sen kahden uusinnan väliin.

Hätäisesti kyhätyn tekeleen keskiössä on puolukkahilloa purkittava Lasse Lipponen (Kauno Brandt), joka erehtyy ruokatunnilla arvostelemaan tehtaan johtoa kovin sanoin itse pääjohtaja Vaskivuoren (Aku Korhonen) kuullen. Pomo haluaa näyttää, ettei suuryrityksen luotsaaminen ole niin helppoa kuin rasvanahkatyöläiset kuvittelevat. Epäuskottavasti Lassesta tehdään pääjohtaja viikon ajaksi täysin valtuuksin.

Kokeilun aikana umpikiero apulaisjohtaja (Kaarlo Närhi) supat-

taa korvaan tuhoisia neuvoja, kun taas sihteeri (Eeva Havu) keskittyy näyttämään nätiltä. Lopputulos on monellakin tavalla melkoista sotkua. Kuten katsoja heti elokuvan alussa arvaa, Lasse kaipaa pian takaisin purkituskoneen ääreen.

2000-luvun katsojan on vaikea ymmärtää, mihin Kauno Brandtin vetovoima aikoinaan perustui. Sen verran tuskallista on katsoa miehen teatraalista ylinäyttelemistä. Rainan ohjasi – tai pikemminkin jätti ohjaamatta – b-luokan leffojen mestari Ville Salminen.

Jonne Piiparinen

Tuijotin tekstiä tyrmistyneenä ja luin sen vielä toiseen kertaan – varmaankin toivoen, että se olisi toisella lukukerralla muuttunut joksikin aivan muuksi.

Ihmettelin sanomalehdelle tippuvia pisaroita, kunnes tajusin ne omiksi kyneleikseni. Yhtenä päivänä sitä itkee vaimonsa hautajaisissa, toisena paperille painettuja ilkeitä sanoja.

Pian itsesäälini tilalle nousi inho ja häpeä. Jos joku olisikin nähnyt, kuinka aikuinen mies nyyhkii lehtijutun vuoksi! Kuinka mimosanherkkää ylpeyttä loukattiin asioista mitään ymmärtämättömän nuoren polven lehtimiehen sanoilla. Ikään kuin niillä olisi enää mitään merkitystä.

Kun olin rauhoittunut, ymmärsin jotain hämmentävää. Kukaan ei halunnut olla tahallaan ilkeä minulle tai kenellekään muulle elokuvan teossa mukana olleelle. Ei suinkaan. Suuri sanomalehti oli todennäköisesti palkannut jonkun taskurahoja tarvitsevan opiskelijan kirjoittamaan arvosteluja, joita kukaan muu ei tahtonut tehdä.

Vanhat Suomi-elokuvat olivat varmasti melkoista pakkopullaa nykykriitikoille.

He kuvittelivat, ettei meitä enää ole. Olimme jo jääneet kauas historiaan. Olihan jutussa mainituista henkilöistä aika jättänyt jo kauan sitten.

Kaikista paitsi minusta. Ja minut unohdettiin jo yli puoli vuosisataa takaperin.

ESKO

Perjantaina vuonna 2020

Minun piti ehdottomasti päästä yökerhoon ensimmäisten vieraiden joukossa ja tarkkailla sisään saapuvia vaivihkaa. Kaikki kutsutut kulksivat punaisen maton kautta, mutta sisälle päästyään Regina Kaarisilta katoaisi pian baarin sokkeloihin. Kun näkisin hänet, en voinut syöksyä suoraan kimppuun. Olin julkkis itsekin ja siksi silmätikku. Joku muukin voisi tunnistaa Reginan, varsinkin jos mukana oli julkisuudessa hänen puhemiehenään toimiva Sampo Kögäs.

Siksi näyttelin olevani ihan tavallisella iltamenokeikalla. Tarkoitukseni peittämiseksi oli tehtävä kaikenlaista ikävää. Esimerkiksi jutella ihmisten kanssa.

Regina ei ollut ainoa henkilö, jota tällä hetkellä kaipasini. Olosuhteiden pakosta tarvitsin valokuvaajan: ottamaan kuvia palstalleni ja jos oikein hyvin kävisi, myös todistusvoimaisen pläjäjyksen harvoin nähdystä kirjailijasta.

Kuten tavallista, minulle oli määrätty se pieni hippityttö jättikokoinen kamerareppunsa kanssa. Molempia sai aina hävetä. Tyttö tuli aina myöhässä ja lopulta polki jollain tuk-tukilla paikalle lävistetty naama aurinkoisesti hymyillen ja ituja hampaittensa välissä. Ennen vanhaan kuvaajat tulivat keikoille puvut päällään ja kravatit ojennuksessa eivätkä puhuneet kohteilleen, jos nämä eivät erikseen jotain kysyneet. Tämä peikko oli ihan toista maata.

Tein pikaisen valvontakierroksen Pinnan sisätiloissa ja vakuutuin

siitä, ettei kohde lymynnyt siellä. Miten joku saattoikin olla niin liukas ja huomaamaton...

Etsintäni keskeytyi, kun sain kiusallista seuraa.

– Morjens, Esko!

Jäbän naama näytti monella tapaa oudolta. Indeksien mukaan ronskisti ylipainoinen, violettiin satiinipukuun ja röyhelöihin pukeutunut, hiuksensa vetyperoksidilla värjänyt tyyppi toljotti minua kysyvästi hymyillen ja levitteli käsiään tyyliin ”tässä minä nyt olen”.

– Haluat selfien? Nopeasti sitten, minä olen täällä töissä.

Mies nauroi kuin olisin kertonut hauskan vitsin.

– Älä viitsi, Esko. Kai sä mut tunnet? Nyyrösen Pontus!

– Olemmeko muka tavanneet?

– Ollaan, Poptorin pikkujouluissa 2003. Mun kalja kaatui kame-ralaukkuun. Mutta paremmin sä muistat mut varmaan telkkarista. Syksyllä 2006 voitin koko Älä syö sitä! -skaban. ÄSS-Pontus! Söin ämpärillisen matoja.

Päänsärky paheni ohimoillani. Muistin ällöttävän tosi-tv-ohjelman, jossa kansalaiset kurkottelivat tähtiin ahmimalla mitä erilaisimpia asioita. Muistaakseni ohjelma loppui, kun yksi kilpailijoista vajosi koomaan naposteltuaan minuutissa 23 keittämätöntä näkinkenkää ja alkalipariston.

Äijän vieressä kiehnäsi jotenkin etäisesti tutun näköinen naisihminen. Kirurgi oli leikannut hänen kasvojaan enemmän kuin Sipilän hallitus koulutuksesta.

– Jaa joo tosiaan, tässä on Mirkku. Toissavuoden missifinalisti. Melkein yleisön suosikki.

Melkein hyvän näköinen misu. Varmuuden vuoksi kannatti selvittää Mirkunkin taustat. Oliko hän lisäksi jonkun jalkapallotähden tai poliitikon salarakas tai tehnyt jotain muuta merkittävää?

– Missäs olet viime aikoina vaikuttanut?

– Vankileirillä, Mirkku vastasi tyynesti.

Oho. Nyt ulkonäkö petti. Tämä taisikin olla kova mimmi. Varmaan aktivisti, joka oli kamppailut ihmisoikeuksien puolesta kolmannen maailman valtioissa ja joutunut siellä kokemaan jotain hirveää. Ehkä

häntä oli kidutettu tai heitetty kasvoille happoa – siksi naamaa oli korjailtu plastiikkakirurgialla. Pakko arvostaa.

– Vankileirillä! Todellako? Miten sinä sellaiselle päädyit?

Kaunis suomalaismissi pelasti ihmishenkiä Bolivian viidakossa oman turvallisuutensa kustannuksella. Näin jo huomisen lööpin silmissäni. Tämä oli myyntijuttu!

– No ku ei nääs mun paperit riittäny oikeem mihinkääm muualle.

Täh? Nyt putosin kärryiltä. Nainen honotti sanojaan erikoisella tavalla. Olikohan suomi unohtunut pitkän vankeuden aikana?

– Anteeksi, kun en nyt oikein käsittänyt. Missä maassa sinä olit vankileirillä ja kuinka pitkään?

– Ihan täällä Hesoissa. Mää olin ensin Voorumiv Vanki Leirillä ja sitte myähemmim mää siirryin tonne Itiksen Vanki Leiriin.

Ensin naisen sanoissa ei tuntunut olevan mitään tolkkua, mutta lopulta tajusin sönkkäyksen sisällön.

– Hetkinen. Okei. Sinä siis myyt alusvaatteita Funky Ladyssä?

Missi katsoi kanamaisesti minua, sitten vieressään seisovaa seuralaistaan ja taas minua.

– No niihäm mää oon koko aja yrittänyys sanoo.

Hepeneitä kaupitteleva silikonipimu ei ollut ihan yhtä iso uutinen kuin kansainvälinen sankarinainen. Mirkun tunnettuus riitti korkeintaan Kohukerman alanurkkaan, jos hän poseeraisi siellä häiskänsä kanssa. Tai mieluummin yksinään fikuksen vieressä.

Ihan sama, eihän minulla ollut kuvaajaakaan. Alistuin kohtalooni ja päätin nopeasti haastatella edessäni seisovat tuntemattomat julkkikset, jotta pääsisin heistä eroon. Otin esiin näkymättömän muistilehtiöni ja aloin kirjoittaa siihen sormella.

– Olette siis pari. Onko kihloja ostettu? Naimisiin menossa? Vauvoja tulossa? Vakavia sairauksia? Edes vanhemmilla?

Kysymykseni näyttivät huvittavan kaksikkoä.

– Ehei! Me ollaan ihan vain fb-kavereita, mies naurahti.

– Okei. Siis Facebook-kavereita, ilmaisain tietäväni sanan merkityksen.

– Ei kun fuckbuddyja, äijä täsmensi.

– Emmää nys sitte tiärä ollaanks me mitää vakpareja, jos nyj joskus

vähäj jörnitää, Mirkku pohdiskeli.

Juuri silloin tutkani hälytti. Naisen kasvot vain välähtivät vastapäisen narikkarivistön peilistä, mutta tunnistin ne heti. Hän oli juuri ripustamassa takkia naulakkoon ja kääntyi peiliin päin tarkastaakseen kampauksensa. Ei epäilystäkään!

Katsemme kohtasivat. Vaistomaisesti Regina Kaarisilta kääntyi ja luikahti salamana väkijoukkoon.

– Mun uuden levyni nimeksi tulee...

Voi ristus, vieläkö tuo oli tuossa?

– Nyt riittää, Putte. Tee ensin jotain merkittävää ennen kuin tulet minulle puhumaan. Ja Mirkku: älä herran tähden anna kenenkään enää leikellä naamaasi enempää.

Nyt ei ollut aikaa tuhlattavaksi. Kävin naulakoilla nuuskaisemassa takin kaulusta. Sitten ampaisin naisen perään kuin raivotautinen ajo-koira. Saalis oli tiessään, mutta heikko hajuveden vainu leijui ilmassa.

Pyörin ympäri Pintaa kuin puolukka poimurissa ja skannasin läpi yökerhon juhlijoi. Reginaa ei näkynyt missään. Levähdin tovin ja ajattelin nojata seinään, mutta silloin tunsin omituisen piston selässäni. Minuun oli osunut tykki – tai tarkemmin sanottuna laivan kanuuna 1400-luvun muotoilulla. Se oli suhteeseen 5:1 rakennettu pienoismalli Kolumbuksen Pinta-laivasta. Kyljessä koreili panimon mainoslause ”Enemmän Makua Kaljaasi!”

– Siinä on pieni asiavirhe, naisen ääni huomautti vierelläni.

Joku tuli taas tekemään itseään tykö. Käännähdin kärsimättömästi ja katsoin suoraan Regina Kaarisillan silmiin.

– Kolumbuksen Pinta oli karaveli eikä kaljaasi, kuten kaikki varmasti tietävät.

Regina iski minulle silmäänsä ja purjehti tiehensä. Jäin tuijottamaan monttu auki hänen peräänsä.

Minulla oli ollut muutaman sekunnin ajan täydellinen tilaisuus jututtaa häntä ja nyt olin mokannut sen. Jos olisin saanut edes aloitettua jonkun hyvänpäivänlauseen, Regina olisi saattanut jäädä kuuntelemaan.

Mutta ei hätää, näin hänet yhä! Menestyskirjailija odotti wc:n edessä, ja pian ovesta tuli hänen henkilökohtainen avustajansa Sampo Köngäs, joka pyyhki huomaamattomasti märät kätensä pikkutakin liepeeseen. Regina näytti kuiskaavan jotain Sampon korvaan, minkä jälkeen avustaja loi mikroskooppisen vilkaisun minuun päin. Molemmat lähtivät rivakoin askelin kävelemään eteisaulaan.

Voisin juosta heidät vielä kiinni. Tavoittaisin Reginan ennen kuin hän astuisi ulkopuolella odottavaan tila-autoonsa mustien ikkunoiden taa. Piti olla nopea.

Sitten joku nykäisi hihaani.

– Heippa! Mä tulin nyt.

Kuka nyt? Voi luoja, hippityttö kameroineen.

– Sinä olet myöhässä! raivostuin, mutta tajusin, ettei nyt ollut aikaa jäädä sättimään fotaria.

– Hei sori, mulla on ollut tänään neljätoista keikkaa.

– Nyt nopeasti. Seuraa minua ja kuvaa tuota naista sarjatuolella, vaikka mitä tapahtuisi.

– Okei, mä vaihdan vaan linssin. Pidä tota.

Hippi antoi kameransa minulle ja kumartui alas.

– Ei ehdi! Juostaan! minä hätäilin.

Tyttö katsoi minua kuin persu tofunakkia eikä selvästikään tajunnut, että nyt piti toimia. Tein nopean tilannearvion. Minulla oli käsissäni ammattitason kamera. Valokuvata osasi urpokin. Tarvitsi vain suunnata vehje suurin piirtein kuvattavaa kohti ja painaa yhtä nappia. Ei siinä mitään muotoiluinstiututteja tarvittu.

Olin jo kovaa kyytiä lähdössä Reginan perään, kun minut taklattiin väkivaltaisesti. Hippitytön jättirepun remmi oli tarrannut kiinni nilkkaani. Lensin suoraan nenälleni, kamera vielä pidemmälle, tanssilattialle asti ja siitä pienempinä paloina useaan eri suuntaan.

– Hei kiitti hei! Pelkkä putki kuus tonnia, hippi kiljui. – Mulla ei sitten ole vakuutusta. Mä en usko sellaisiin. Sä maksat!

KAUNO

Lauantaina vuonna 2020

Koska elämä näytti jatkuvan, minun täytyi tänäänkin elää. En antanut yhden lehtijutun pilata päivääni.

Puin syksynkestävän popliinitakin ylleni ja huopälätsän päähäni. Hansikkaatkin jo tarvittiin. Otin tottuneesti eteisen nurkasta keppini, jonka käyttämistä en vuosikausiin ollut enää kaihtanut. Ajattelin sitä seuralaisenani kävelyretkillä ja siksi annoin sille nimen Greta, erään kauan sitten ihaillemani näyttelijäkollegan kunniaksi.

Astuin ulos kotiovesta ja tilasin hissin. Minua nolotti nousta ja laskeutua konevoimalla, mutta portaita pitkin kulkeminen oli lonkilleni liikaa.

Auringonpaisteesta huolimatta ulkona oli hyytävän kylmä. Mereltä puhalsi viheliäinen vihuri pitkin Kruununhaan katuja. Valitsin myötätuulen, jonka työntämänä suuntasin kulkuni kohti Tuomiokirkkoa. Minulla oli tapana kuljeskella kaupungilla ilman ennalta suunniteltua reittiä. Kotiin palasin sitten, kun voimani alkoivat ehtyä – nykyään yhä lyhyemmän taivalluksen jälkeen.

Nämä kadut olivat minun kotini, mutta niillä kulkevat ihmiset aina vain vieraampia. Oli aikoja, jolloin olin tuntenut suurimman osan vastaantulijoista. Vanhan näyttelijän, joka ulkoilutti pientä mustaa koiraansa. Suuren valtiomiehen ja hänen nuoremman vaimonsa, jotka toivat minulle maatilaltaan ohrajauhoja. Poninhäntäpäisen poptähden, jonka musiikkia en kuunnellut, mutta jonka äkillinen kuolema sai

minut surulliseksi. Entisen presidentin, jonka kanssa nousin toisinaan raitiovaunuun. Nyökkäsimme toisillemme, istuimme vierekkäin ja ajelimme pitkin kaupunkia, emmekä koko aikana sanoneet sanaakaan. Erotessamme nyökkäsimme uudelleen.

Muutama vuosi sitten kuuntelin Senaatintorilla Narvan marssia, kun presidentti lähti. Musta auto lipui ohitseni arkku kyydissään, riisuin hatun ja kurkkuani kuristi.

Tavallaan nämä nykyisetkin ihmiset olivat tulleet minulle tutuiksi. Sama koiraa ulkoiluttava nainen sattui joka aamu lähes samalla kohdalla vastaan. Rituaaleihimme kuului, että minä tervehdin häntä ja hän käänsi päänsä pois. Hänen taluttamansa kleinspitz yritti aina nuuhkia minun puntejani, mutta nainen riuhtaisi sen kauas minusta.

Toinen niin sanottu tuttavani oli perheenäiti, joka työnsi pientä lasta rattaissa. Jokin aika sitten vietimme lyhyen hetken pysäkillä raitiovaunua odottaessamme. Nuori nainen räpelsi puhelinta ja ynähteli lapselle, jolla oli äidilleen paljon näytettäviä asioita. Kyllästytyään hiljaisuuteen lapsi katsoi minuun ja osoitteli asfaltilla pomppivia varpusia. Hymyilin hänelle ja lepertelin muutaman sanan, kunnes äiti mulkaisi minuun äkäisesti. Hän käänsi rattaat itseensä päin ja jatkoi internetin selaamista.

Nuorta, mutta lupaavaa laitapuolenkulkijaa minä vähän pelkäsin. Hän oli pummannut minulta kymmenen euroa saadakseen jotain syötävää. Tarjouduin viemään hänet läheiseen kuppilaan aamiaiselle, mutta mies suuttui silmittömästi ja vaati minulta puhdasta käteistä. Selitin, ettei minulla ollut lompakossani viisikymppistä pienempää rahaa, mutta kaverille sekin kelpasi. Sen jälkeen valitsin reittini niin, ettemme kohtaisi.

Tänään kävin Kauppatorilla asti ja ostin sieltä itselleni kahvipullan kotiin vietäväksi. Join toisen kupillisen kahvia, katselin maailmanpyörää, lokkeja ja aluksia, jotka hitaasti katosivat horisonttiin. Paluumatkalla tarkistin, että Suomen Pankki ja Säätöalo ovat paikoillaan. Kuljin hitaasti, sillä minnekään ei ollut kiire. Kotona ei kukaan odottanut. Jäin joskus päällisteleämään minuuttitolkulla rakennusten arkkitehtuuria – taloista tuntui aina vain löytyvän uusia yksityiskohtia, vaikka

olin talsinut näillä kaduilla koko ikäni. Nuorempana en vain koskaan pysähtynyt katsomaan tarkemmin.

Koska voimia oli vielä jäljellä, päätin tehdä ylimääräisen lenkin Liisankadun kautta. Siellä tie nousi yhtäkkiä pystyyn, kun jyrkästä porttikongista ylös kömpivä lasiliikkeen auto seisahtui keskelle jalkakäytävää.

Tajusin seisovani tuttuakin tutummassa paikassa. Kävelin tästä ohi harva se päivä, mutta joko tietoisesti tai alitajuntani käskemänä en koskaan pysähtynyt pidemmäksi aikaa muistelemaan.

Nyt en voinut vastustaa kiusausta. Kun kuorma-auto poistui, Liisankatu 14:n sisäpihan metalliportti oli hetken kutsuvasti auki. Nopeasta mielihohteesta livahdin siitä sisään juuri ennen kuin portti sulkeutui automaattisesti. Toivoin, että se aukeaisi sisältä päin tai jäisin tänne jumiin määräämättömän pitkäksi ajaksi.

Enempää murehtimatta laskeuduin alas porttikäytävää. Samalla huomasin ajautuvani voimakkaaseen mielentilaan, jossa tunne otti ohjat ja järki sai mennä. Kuljin kuin jonkun toisen ohjaamana ja muistot heijastuivat mieleni valkokankaalle koko ajan kirkkaammin.

Piha olisi voinut olla minkä tahansa kaupunkikorttelin sisäpiha. Edessä nousevan rakennuksen muotoa ei asfaltin tasosta pystynyt hahmottamaan. Ahtaasti muiden talojen puristuksissa sijaitsi entinen urheiluhalli, joka oli vaurioitunut pahasti Helsingin pommituksissa vuonna 1944. Sodasta palattuani kuulin, että halli kunnostettaisiin, ja T. J. Särkän johtama Suomen Filmiteollisuus Oy rakentaisi sinne omat elokuvastudiosensa. Ajatus tuntui kiehtovalta, sillä pidin jo tuolloin elokuvista. En vain mitenkään kuvitellut, että asialla olisi suuri vaikutus omaan elämäni.

Parinkymmenen vuoden ajan täällä kuvattiin satoja suomalaisia elokuvia, pitkiä näytelmäelokuvia jopa 15 vuodessa: romantiikkaa, jännitystä, komediaa. Rillumareita, rikoksia, sotilasaroseja. Pekka Puupäätä ja Tuntematonta sotilasta.

Tätä paikkaa kutsuttiin joskus Liisankadun Hollywoodiksi.

KAUNO

Keskiviikkona vuonna 1950

Lavastemiehet naputtelivat pahvikulisseja paikoilleen, kuvaajat assistenteineen siirtelivät kameroita ja valaisijat kiipeilivät katossa lamput kainalossaan. Maskeeraajat tupsuttelivat puuteria näyttelijöiden kasvoille samalla, kun ohjaaja selvitti seuraavan kohtauksen kulkua. Valaisustudiossa oli omituisen hämärä, kellertävä ja kelmeä.

Kukaan ei ollut huomaavinaanakaan minua. Jokaisella oli kiire suorittaa omia askareitaan. Sitten näin käytävällä tutun hahmon – niin tutun, että vaistomaisesti tervehdin häntä kuin vanhaa ystävää. Rehevä nainen, jonka tummat hiukset oli sidottu tiukaksi nutturaksi, katsoi minua pistävästi. Toki minä tunsin Siiri Angerkosken, kuten koko Suomen kansa. Olihan hän kuulunut Suomen Filmitoimiston vakituisen henkilökuntaan jo vuosien ajan kuten miesvainajansakin. Siiri nautti kuukausipalkkaa ja siksi hänen emokarhumainen olemuksensa nähtiin melkein jokaisessa SF:n elokuvassa.

Siiri Angerkoski ei tietenkään tuntenut minua. Ihmetteli tuijotustani ja tiuskaisi.

– Ja mitäs nuorelle miehelle?

– Anteeksi... Niin, minä tässä etsiskelen... Mistähän löytäisin johtaja Särkän?

– Maisterin? Siiri varmisti ja nykäisi päätään kummastuneena.

Hän kaivoi käsilaukustaan tupakka-askin ja sieltä puisen savukeholkin.

– Minäkö hänen liikkeistään tietäisin?

Ihmetyksekseni Siiri pyöritteli sormissaan pientä pumpulipalloa, jonka tunki holkin sisälle ennen kuin kiinnitti siihen savukkeen.

– Niin kun meillä piti olla täällä tapaaminen. Vaikka eihän kello nyt ihan vielä ole...

Siiri sytytti tupakan, katsoi minua silmiin ja pölläytti ensimmäiset savut naamalleni.

– Kyllä te kuulette, kun maisteri saapuu. No ei sitten muuta kuin pilluiloa!

Mitä... mitä hyvän tähden tuo nainen sanoi? Punastuin korviani myöten, olin aivan puulla päähän lyöty. Onneksi en ehtinyt pyytää häntä toistamaan sanojaan. Siiri oli jo pyyhältänyt pois.

Olin kuulevinani pienen tirsakahduksen ja käännysin. Kuvankaunis nuori näyttelijätär istui pukeutumispöytänsä ääressä ja katseli minuun hymyillen, paperinivaska sylissä.

– Taisit juuri tavata meidän Siirin. Hän on aika paha suustaan, sieltä tulee muutenkin vaikka mitä törkeyksiä, varo vain! Tuo on hänen vakiotervehdyksensä. Ei siitä kannata välittää.

Tokenin ja tunnistin naisen. Hän oli Eeva Havu, yksi kotimaisen elokuvan ihastuttavimpia naistähtiä. Hän näytti todellisessa elämässä vielä somemmalta kuin valkokankaalla.

– Etsittekö siis maisteri Särkkää, herra... herra...?

– Brandt. Kauno Brandt. Johtaja Särkkä pyysi minua saapumaan tänne studiolle kello 13.

– Onpa se erikoista. Niin, minä tarkoitan, että yleensä maisteri tapaa löytönsä ensin toimistollaan Mikonkadulla. Anteeksi, voisitteko kiertää sitä sähkönappulaa selkänne takana? Silmäni eivät tahdo erottaa kunnolla tätä plarin tekstiä. Maisteri säästää nykyään kirjoituskoneiden värinauhoissakin.

Sytytin pukuhuoneeseen kirkkaamman valon.

– Istukaa minun seuraani siksi aikaa, kun hän saapuu, Eeva Havu kehotti ystävällisesti, mutta minä arastelin.

– Enhän vain häiritse teidän harjoitteluanne?

– Ette suinkaan. Kunhan vähän silmäilen muutamaa repliikkiäni.

Minun seuraava kohtaukseni on vuorossa tuota pikaa, kunhan saavat valot säädettyä.

Istuin viereisen pukeutumispöydän ääreen ja vilkaisin peiliin, joka oli reunustettu pienillä pyöreillä hehkulampuilla. Ne loivat kasvoille tasaisen valon joka suunnasta ilman häiritseviä varjoja. Minua huvitti nähdä oma arkinen pärstävärkkini samalla silmäyksellä kuin yhden valtakunnan häikäisevimmän elokuvatähden kasvot.

– Mistä te arvasitte minut näyttelijäksi? ihmettelin ja panin merkil-le, että Eeva Havu oli jättänyt plarinsa meikkirasioiden viereen ilman aikomusta jatkaa lukemista.

Hän punastui.

– Noista teidän piirteistänne tietenkkin. Ettekö sitten muka ole?

Huitaisin kädelläni vähättelevästi ja yritin piilottaa oman nolostu-miseni kevyeen naurahdukseen.

– Minä nyt olen vain tällainen... En mikään oikea näyttelijä. Olen töissä Valtionrautateiden konttorissa, mutta näyttelen meidän omassa Rautatieteatterissamme. Ihan harrastukseksi vain. Joku täältä Filmi-teollisuudesta oli viime viikolla ollut katsomassa, kun esitimme eräästä Juhani Ahon romaanista sovitettua näytelmää.

– Ai, mitä niistä?

– Mitäpä luulette?

– Hih, olenpa minä typerä... Tietenkin Rautatietä!

– Teillä leikkaa nopeasti, neiti...

– Neiti Havu! Kolme minuuttia!

Huuto studiosta keskeytti meidän lupaavasti alkaneen rupattelumme. Eeva Havu nousi tuolistaan, otti käsikirjoituksensa ja sipaisi otsalle valahtaneen ruskean hiuskiehkuran sisäkön päähineen alle.

– Jaa, minun täytyykin nyt mennä. Tulkaa ihmeessä katsomaan fil-mausta, jos tahdotte, herra Brandt.

Kiitin ystävällisestä kutsusta ja astelin jännittyneenä studioon. En ollut koskaan aiemmin seurannut elokuvantekoa, vaikka joskus olin kaduilla kävellessäni törmännytkin johonkin filmiryhmään. Pelkäsin aina häiritseväni tai hortoilevani vahingossa kuvaan, joten kiersin sel-laiset varmuuden vuoksi kaukaa.

Muut näyttelijät olivat jo asemissaan. Eeva Havu siis esitti kotiapulaista, hänen emäntänsä oli hienostuneesti puettu kaupunkilaisrouva... Hyvä tavaton, hänhän oli Ansa Ikonen! Nojatuolissa sanomalehtensä takana istui piippuaan poltteleva isäntä, Joel Rinne. Suuri suosikkini hänkin.

– Hiljaisuus! Kuvataan!

Ohjaaja oli helppo tunnistaa pelkämästä narisevasta äänestä Edvin Laineeksi. Hän näytteli itsekin elokuvissa – aina samaa roolia eli omaa murisevaa itseään.

Samassa oloni muuttui epävarmaksi. Mitä ihmettä kaltaiseni amatööri teki tällaisessa paikassa suurten nimien töitä vakoilemassa? Seisoin niin syrjässä kuin vain mahdollista. En uskaltanut liikahtaa sijoiltani.

Laineen huudon jälkeen studioon rävähti kirkkaus. Valonheittimet kolahtivat vasta silloin päälle ja alkoivat saman tien lämmittää ilmaa. Arvasin, että juuri tuon kuumuuden vuoksi heittimiä säästeltiin viimeiseen hetkeen.

– Kuvaus! Kamera... käy!

Klaffin napsahdettua rouva alkoi säittää kotiapulaista epäkunnioittavasta käytöksestä päivällisvieraita kohtaan. Isäntä rapisteli lehteään kiusaantuneesti, mutta ei puuttunut tilanteeseen. Kotiapulainen – siis Eeva Havu – alkoi tuhertaa itkua. Hän oli niin taitava näyttelijä! Erotin aidot kyyneleet, jotka vierähtivät hänen poskelleen. Minulla oli tekemistä, etten syöksynyt lohduttamaan häntä. En kerta kaikkiaan kestänyt naisen kyyneleitä. En edes näyteltyjä.

Sitten jostain kantautui omituista huutoa.

– Kuka onneton täällä pitää tyhjää pukuhuonetta täydessä juhla-valaistuksessa? Kylvenkö minä kullassa, mitä? Ei se sana vain mene perille, vaikka kuinka monta lappua kirjoittaisin!

Pienen hetken kuvittelin, että karjunta liittyi jotenkin elokuvan juoneen, mutta näyttelijätkin häkeltyivät ja sukelsivat pois rooleistaan. Jopa Jopi Rinne nousi tuolista, rypisti kulmiaan ja katsoi ohi kulussien. Jotain epätavallista siis tapahtui.

– POIKKI! ohjaaja Laine ärähti ja jatkoi huomattavasti hiljempaa

mutisten. – Mistähän maisterin kenkä nyt puristaa? Sähkövaloissa säästellään, mutta filmiä saa mennä hukkaan metrikapalla.

Mylvintä vain jatkui.

– Enkö minä ole tuhat kertaa käskenyt sammuttamaan kaikki turhat valot? Minä maksan jokaisesta kilowatista veriset pennit ja revin ne omasta selkänahastani! Kuvitteletteko te, että tänne virtaa sähköä johtoja pitkin?

Tein päässäni muutaman helpon laskutoimituksen ja hahmotin nopeasti tapahtumien kulun. Se olin minä, joka poistuin pukuhuoneesta neiti Havun jälkeen. Minä unohdin valot päälle. Näin minulle kävi usein kotonakin, ja Annikki siitä joskus motkotti.

Korvani olivat luimussa kuin pahaisella koiralla. Etsin lähintä ovea, vaistomaisesti ajattelin säännätä ulos ja kadota iäksi.

Katsahdin Eeva Havuun, joka puolestaan loi minuun myötätuntoisen ja jopa anteeksipyytävän ilmeen.

Sitten Suomen Filmitoimisto Oy:n johtaja, maisteri Toivo Jalmary Särkkä saapui studioon. Näin hänet ensimmäisen kerran elämässäni.

Olin jo menettänyt pelin, joten astuin Särkkän eteen pää painuksissa.

– Anteeksi, herra johtaja. Minä olen syyllinen.

T. J. Särkkä joutui nostamaan leukansa yläviistoon mulkaistakseen minua pahasti paksujen, tummien kulmiensa alta. Hänen harmaantuvat, vahvat hiuksensa oli pakotettu runsaalla hiusöljyllä taipumaan suoraan taaksepäin. Huulille ilmaantui pilkallinen, vino hymy.

– Te? Mikäs merkillinen mies te olette? Onko Orko lähettänyt meille Suomi-Filmistä sabotöörin?

Jos Särkkän oma olemus ei vielä ollut säikäyttänyt minua henkijieveriin, kokonaisuuden viimeistelivät hänen vierellään murisevat kaksi schäferiä.

– Raimo ja Raili! Ei murista, ainakaan vielä. Nuuskaiskaapa tuota herraa, niin tiedetään, mikä hän on miehiään.

Koirat työnsivät kuonot reisiini, tuhisivat hetken ja vetäytyivät sitten muutaman askeleen päähän. Ilmeisesti olin saavuttanut heidän hyväksyntänsä. Särkästä oli paha mennä sanomaan.

– Herra johtaja...

– Sanokaa maisteri.

– Herra maisteri... Minä olen Kauno Brandt. Sain teiltä kirjeen ja pyysitte minut tänne studiolle. Ymmärrän kyllä, jos olen aiheuttanut teille pettymyksen jo ennen kuin edes tutustumme.

Särkkä tuijotti hetken sanomatta mitään ja työnsi alahuulen hieman lerpalleen. Sitten hän virnisti vinosti.

– Kauno Brandt? Vai niin. Enpä olisi arvannut teitä rautatieläiseksi. Pikemminkin joksikin verotarkastajaksi, päätellen tuosta pöyhkeästä puvustanne. Noh, mennäänpä sivummalle juttelemaan. Pyysin teidät suoraan tänne studiolle, sillä meillä olisi teille tarjolla pieni rooli jo tänään iltapäivällä. Eiköhän meille korvikkeetkin järjesty. Pullaa ei ole.

KAUNO

Lauantaina vuonna 2020

Vajosin muistoihini. En osaa arvioida, kuinka kauan pyörin sisäpihalla hölmön näköisenä, ehkä viitisen minuuttia, kenties kaksikymmentä. Olisin saattanut unohtua sinne pidemmäksikin aikaa, mutta sitten tapahtui jotain.

Annoin katseeni kiertää pitkin seiniä. Lehdestä olin lukenut, että nämä rakennukset pian purettaisiin ja tilalle nousisi asuintaloja. Ovet vanhoihin studiohalleihin oli suljettu, mutta tiesin, ettei niiden takana enää odottaisi se maailma, jonka osana minä hetken aikaa toimin. En edes halunnut kurkistaa sisälle.

Siinä miettiessäni katseeni kääntyi puolivahingossa pihan nurkassa seisovaan roskasäiliöön tai tarkemmin sanottuna johonkin sen takaa pilkottavaan. Ensin se näytti vain roskiksesta pudonneelta kengältä. Sitten näin kenkiä olevan kaksi, ja pahat aavistukset heräsivät. Ajattelin mielikuvitukseni tekevän minulle tepposet, mutta menin silti lähemmäs katsomaan. Hyvin pian selvisi, että olin valitettavasti oikeassa.

Roskasäiliön takana makasi ihminen.

Lähestyin olentoa varovasti. Ehkä hän vain nukkui, todennäköisemmin oli sammunut joko viinan tai huumeiden vaikutuksen alaisena. Sellaisista ei koskaan tiedä, vaikka suuttuisivat ja kävisivät kimppuun.

Jokin sisälläni kuitenkin sanoi, että tässä oli kyse vakavammasta. Syösyöt olivat kylmiä, kukaan ei omasta tahdostaan lojunut maassa.

Puliukot ja kodittomat olivat selviytymisen ammattilaisia ja osasivat etsiä lämpimimmän mahdollisen paikan vaikkapa lämmityskanavien läheltä tai roskalaatikoista. Tämä mies ei vaikuttanut puliukolta tai narkomaanilta, senhän näki jo vaatteista. Ne olivat vähintäänkin kummalliset. Hänellä oli yllään hyvin erikoinen, kalliin näköisestä materiaalista – ehkä silkistä – ommeltu violetti puku, jossa kimaltelivat erilaiset paljetit ja hihan suita ympäröivät jonkinlaiset röyhelöt. Jalassa oli viimeisen päälle siistit kiiltonahkakengät, joiden nauhat tosin olivat auenneet. Olemuksensa puolesta häntä olisi voinut luulla taikuriksi tai amerikkalaiseksi televisiosaarnaajaksi.

– Hei, herra... Onko teillä kaikki hyvin? Herätys, hyvä mies!

Kuulin vapinan omassa äänessäni. Heppu ei vastannut eikä reagoinut eleelläkään minun huuteluuni.

Otin taas muutaman askeleen lähemmäs ja vasta silloin näin miehen pään, joka lojui paljaalla asfaltilla. Kumarruin varovasti miehen ylle ja yritin ravistaa tätä hereille. Ei edelleenkään mitään reaktiota. Riisuin hansikkaani ja yritin löytää pulssin hänen kaulaltaan. Silloin tunsin jotain tahmeaa ja vetäisin käteni pois. Huomasin sormieni värjäytyneen verestä punaisiksi. Otin kiireesti tukevan otteen kaverin alta ja käänsin hänet kyljelleen.

Näin hänen kasvonsa ja huudahdin kauhuissani. Ne olivat kauttaaltaan veressä ja miehen alle oli muodostunut iso lammikko. Pää oli kuin Puolan lippu: toiselta puolelta vitivalkoinen ja toiselta punainen.

Hätä oli siis todellinen. Päylyilin nopeasti ympärilleni, mutta en nähnyt ketään muita pihalla enkä edes asuntojen ikkunoissa. Minun piti hoitaa tilanne yksikseni.

Veri oli tuoretta ja sitä pulppusi lisää otsaan ilmestyneestä ruhjeesta. Nostin katseeni ylös ja huomasin roskasäiliöstä töröttävän terävän raudan, suurin piirtein omien kasvojeni korkeudella. Hyvä, etten sentään itse lyönyt siihen päätäni. Havainto rauhoitti minua, sillä todennäköisesti mies oli telonut itsensä vahingossa. Väkivallasta tässä tuskin oli kyse.

Toinen lohduttava tieto oli, että hän oli elossa. Pulssi tuntui ja kaveri hengitti.

Yritin muistella ensiapuohjeita – tietoni olivat peräisin jatkosodan ajalta. Käänsin loukkaantuneen varovasti kylkiasentoon. Kaivoiin puhtaana nenäliinan taskustani, painoin liinan haavaa vasten, riisuin kaulahuivini ja sidoin sen tiukasti pään ympärille. Toivoin, että tein kaiken oikein.

Annikin sairauden pahentuessa olin oppinut ottamaan kännykän mukaani aina ulos lähtiessäni. Vihasin pikkuruista laitetta, jota oli vaikea näppäillä ja joka saattoi aivan yllättäen vaatia puheenvuoroa kaupan tiskillä tai kirjastossa tai... vaimoni hautajaisissa. Minun oli kuitenkin pakko hankkia kannettava puhelin, sillä alzheimerpäissään Annikki meni paniikkiin heti kun ei löytänyt minua. Maailma pakotti minut kännykänkäyttäjäksi muutenkin: puhelinkoppeja ei ollut enää missään, eikä vierailta ihmisiltä sopinut lainata puhelinta, jos kaupungilla käydessäni ilmeni jokin erikoinen tarve soittaa jonnekin.

Nyt oli juuri sellainen tilanne. Painoin puhelimeeni virran päälle ja jouduin hetken muistelemaan pin-koodiani.

Kun kuuluvuutta ilmaisevat palkit ilmestyivät näytölle, painoin numeron 112. Hätäkeskus vastasi kahden tuuttauksen jälkeen, ja selitin päivystäjälle asiani mahdollisimman rauhallisesti hänen kysymyksiään ja ohjeitaan tarkasti kuunnellen. Minulle luvattiin lähettää apua viipymättä.

Muutaman minuutin kuluttua ambulanssi ajoi sisäpihalle ja kaksi hoitajaa riensi tajuttoman miehen luo. He tekivät nopean tilannekatsauksen, sitoivat potilaan paareihin ja nostivat ambulanssiin.

– Säkö sen löysit? nuorempi hoitajista, miespuolinen, kysyi.

– Kyllä. Olin täällä ihan vain uteliaisuudesta vähän katselemassa. Eihän täällä kai ulkopuoliset saisi oleilla, mutta kun tuo portti sattui olemaan auki, niin...

– Milloin tämä tapahtui?

– En oikein tiedä, kuinka kauan olen täällä ollut. Annoin muistojeni kuljettaa ja olin...

– Milloin onnettomuus tapahtui?

– Ai... onnettomuus... Tosiaan, en osaa tarkasti arvioida, mutta varmasti ennen kuin itse tulin paikalle. Löysin hänet ehkä varttitunti

sitten. Yritin ensin hieman ensiapua.

– Okei. Mikä sun nimi on? Mä tartten sen tähän paperiin.

Pelästyin miehen virallista äänensävyä ja tajusin, että minäkin olin nyt omalla tavallani osallinen tähän surulliseen tapaukseen.

– Ei kai minua epäillä mistään...?

Vanhempi hoitaja, nainen sukupuoleltaan, oli saanut potilaan haavat sidottua ja kiirehti selittämään, ettei minua syytetty mistään. Päinvastoin, neuvokas toimintani oli ollut suureksi avuksi. Miehen vammat saataisiin varmaankin hoidettua. Jos hänet olisi löydetty myöhemmin tai ei ollenkaan, olisi voinut käydä hullusti. Nimeni tarvittiin vain asianmukaisiin dokumentteihin mahdollista yhteydenottoa varten.

– No niin, mikäs siinä. Minä olen Kauno Brandt, osoitteeni on Meritullinkatu...

– Nimi ja puhelinnumero riittävät, mieshoitaja keskeytti melko tyylysti. – Niin mikä... Sori, Mauno mikä...?

– Ei, vaan Kauno. Koolla. Sukunimessäni on pehmeä bee ja perässä sekä donald että trump.

Naishoitaja kohotti katseensa potilaasta ja tuijotti minua silmät selällään kuin olisi nähnyt haamun.

– Kauno Brandt! Ei voi olla totta. Oletteko te todella Kauno Brandt?

– Se nyt sattuu olemaan nimeni. Olemmeko me kenties...?

Hämmästyin hoitajattaren reaktiota, sillä hän ei silmissäni näyttänyt millään tavoin tutulta.

– Miten minä olen luullut... Tarkoitin, että... Huhhuh. Tehän se todella olette.

Vasta silloin käsitin. Niinpä tietenkin. Saattoihan minun nimeni jotain sanoa vielä tämänkin päivän suomalaisille. Hoitaja oli minua vähintään puolta nuorempi ja hänen syntyessään urani oli jo ohi, mutta kyllähän jotkut saattoivat olla perillä suomalaisesta elokuva- ja viihdehistoriasta jopa syntymäänsä edeltävältä ajalta.

Tahtomatta kasvoilleni välähti vuosikymmeniä sitten käyttämäni valkokangashymy.

– Luulitte, että olisin kuollut? Sitähän te tarkoitatte.

Hoitajatar nolostui. Yritin antaa ymmärtää, ettei väärinkäsitys millään tavalla loukannut minua.

– Ette suinkaan ole ainoa, joka on ollut siinä uskossa. Viimeksi viime viikolla jouduin väittelemään samasta asiasta pankissa. Pidin kuitenkin pääni ja annoin sanani siitä, että olen lihaa ja verta.

– Anteeksi ihan kauheasti. En tarkoittanut olla epäkohtelias. Onpa suuri kunnia tavata teidän kaltaisenne menneen ajan... tarkoitan, tuollainen legenda.

Tuhahdin vähätelläkseni kuuluisuutta, joka aikoinaan lankesi osaleni, mutta joka oli enää vain tomuun hautautunut muisto.

– Jos olinkin jonkinlainen tähti, siitä on hyvin kauan. Nykyään minun elämästäni ei tarvitse tehdä numeroa. Pitäisikö teidän muuten kuljettaa tuo miespolo sairaalaan ennen kuin on liian myöhäistä?

Hoitaja katsahti ambulanssiin ja hymähti.

– Hän kyllä selviää. Ei mitään huolta, tämä on teidän osaltanne selvä tapaus. Tässä on teidän huivinne. Minä laitoin sen muovipussiin, ettette sotke vaatteitanne. Pahoittelen, että se meni nyt tuohon kuntoon.

– Vähät huivista, jos miehen henki kerran säilyy. Minä tästä sitten lähdänkin, ennen kuin joku tulee hätistelemään minut tieheni. Olin täällä vähän luvattomilla asioilla. Jos tunnette menneisyyteni, niin ehkä ymmärrätte tämän paikan merkityksen. Tuossa hallissa me kuvasimme elokuvia toisensa perään.

– Ooh, niinkö tosiaan?

Hoitajatar olisi varmasti jutellut kanssani lopun päivää, mutta nuori mies odotteli häntä kärsimättömästi.

– Tuija, nyt kärryy! Kohta tulee noottia.

Mieshoitaja sulki ambulanssin takaoven ja hyppäsi kuskin paikalle silmiään pyöritellen. Hänelle Kauno Brandtin nimi ei sanonut mitään.

– Te olette siis tosielämässä samanlainen sankari kuin valkokankaalakini, hoitajatar lausui lähtiessään.

Huokasin, mutta soin naiselle vielä yhden hymyn.

– Voi kunpa olisinkin. Minä nyt olen vain tällainen ihan tavallinen ylinäyttelijä.

Pelastuspartio poistui. Ambulanssihoitajan sanat lämmittivät miel-

täni koko loppupäivän. Pitkästä aikaa tuntui siltä, että heräämiselläni oli ollut jokin myönteinen vaikutus ympäröivään maailmaan. Ainakin yhden omituisesti pukeutuneen piruparan elämä oli pelastunut.

Kävelin kotiini parin korttelin päähän. Päätin syödä ostamani kahvipullan samalla kun katselisin Herra se on herrallakin -hölmöilyä. Sanoivat kriitikot mitä sanoivat.

ELLA

Maanantaina vuonna 2020

Urut kajahtivat soimaan ja lähdin isäni saattelemana astelemaan kohti alttaria.

Sydämeni hakkasi kiivaasti – tämä oli hetki, jota olin koko ikäni odottanut. Tähän olin valmistautunut. Ikiomaan prinsessapäivääni.

Voin unohtaa huolet toimeentulostani, joka oli tähän asti ollut niukka: satunnaisia juttuja sinne tänne naurettavalla korvauksella, silloin tällöin pätkä epätyypillistä työsuhdetta riistosopimuksilla. Lapsellisia haaveita elämän mittaisesta urasta toimittajana, laajasta verkostosta ja ammatillisesta arvostuksesta. Niille ei ollut todellisessa maailmassa minkäänlaista katetta. Onneksi tulin ajoissa järkiini.

Aivan kohta isäni luovuttaa minut miehelleni, joka turvaa minun tulevaisuuteni. Sitten neiti Pöyhöstä ei enää ole, tilalle astuu rouva Lovén. Omistaudun puolisolteni ja myöhemmin myös lapsillemme, joita hankimme monta.

Olen aina tiennyt, että Markosta tulee jotain suurta. Nyt annan hänelle kaiken tukeni ja me teemme sen yhdessä: saavutamme hänen tavoitteensa, nautimme menestyksestä, keräämme kovan työn hedelmät. Minä olen uskonut häneen aina, ja pian kaikki muutkin ymmärtävät hänen lahjakkuutensa. Hän vielä näyttää kaikille. Odottakaapa vain!

Nyt Marko odottaa minua. Muutaman askeleen päästä saamme vihdoin toisemme. Isäni irrottaa otteensa. Marko hymyilee minulle ja ojentaa kätensä minua kohti. Tartun siihen ja katson hänen silmiinsä.

Näen kaiken sen, mikä on tuleva.

Romanttisia arki-iltoja, Netflixiä, kävelyretkiä, matkoja, ystäviä.

Raskaustestejä, synnytyksiä, vaipanvaihtoa, valvomista, aikaisia herätyksiä, termoskahveja hiekkalaatikolla, leikitreffejä, vesirokkobileitä, itkupotkuraivareita, riitojen selvittelyä.

Pelivelkoja, pikavippejä, pettämistä, mustasukkaisuutta, ovien paiskomista, päihteitä, ryhtiliikkeitä, anteeksiantoa, sovintoseksiä.

Tylsistymistä, katkeruutta, vakavia keskusteluja, harkinta-aika, elatusmaksuja ja lähestymiskielto.

Heräsin omaan huutooni, ja kesti hetken, ennen kuin tajusin kaiken uneksi.

Nostin poskeni muistilehtiön päältä. Olin kuolannut paperit märeiksi. Siinä oli muistiinpanot kiertoaastattelusta ”Pitääkö lehdistö kertoa, jos pettää?”. Ainakin Dannyn, Vesa Keskinen ja Martina Aitolahden kommentit olivat tuhriintuneet – samoin kuin oma naamani musteesta.

Onneksi kukaan työkavereista ei näyttänyt huomanneen pientä torhahdustani. Saisipa yöllä nukuttua, niin ei kävisi tällaista.

Värisin vieläkin, sillä uni tuntui aivan todelliselta. Vielä vuosi sitten siitä olisi voinut tulla totta, mutta nyt tunsin vain valtavaa kiitollisuutta siitä, että kaikki oli ohi. Olin tehnyt korjausliikkeen ajoissa.

Marko oli menneen talven lumia. Olimme lopulta saaneet asiat selvitettyä sovinnollisesti. Pelkäsin turhaan, että hän heittäytyisi hankalaksi. Marko vaikutti päässeensä jo yli erostamme, ja muuttoni Helsinkiin helpotti tilannetta huomattavasti.

Minulla kävi mieleton tuuri, kun pääsin asumaan tuttavani sijotuskämpään Helsingin Hakaniemeen. Maksan naurettavan pienestä luukusta törkeän suurta vuokraa, mutta yritän muuten pitää elinkustannukset matalana. Minulla ei ole poikaystävää, ei lapsia, lemmikkieläimiä eikä harrastuksia. Seuraavat vuodet aion tehdä sitä, mitä eniten haluan: töitä.

Olin pommittanut Kevyt-Uutisten toimituspäällikköä Sami Virtaa viesteillä ja puhelulla varmaan kymmenkunta kertaa ennen kuin hän

lopulta väsyi ja suostui tapaamaan minut. Sympatiani olivat hänen puolellaan – varsinkin nyt, kun olin jo muutaman päivän seurannut hänen työskentelyään. Puhelin soi lakkaamatta, ihmiset ramppasivat hänen ovellaan ja viestejä sinkoili joka suunnalta: sähköpostia useisiin eri laatikkoihin, tekstiviestejä, WhatsAppia, Messengeriä, Twitteriä, Instagramia... Vähemmästäkin aivot sulavat. Virta tuntui olevan koko ajan kaiken keskipisteessä. Hänen niskaansa kaadettiin kuraa niin ylhäältä kuin alhaalta ja koko tehtävä tuntui olevan jatkuvaa tenniksen pelaamista sataa vastustajaa vastaan kerrallaan. Luoja varjelkoon minua ylenemiseltä – tosin siitä nyt ei ollut pelkoakaan.

– Ei meillä ole toimittajan paikkoja vapaana. Ei taida olla koko alalla, Sami Virta oli sanonut heti kättelyssä, kun toimituksen sihteeri oli hakenut minut lehtitalon ala-aulasta ja saatellut toimituspöydän koppiin.

Virta ei vaivautunut edes nousemaan pöytänsä takaa, vaan ojensi kätensä hätäisesti ja käski istuutumaan.

Silloin satuin vilkaisemaan pöydän alle. Ilmeeni oli epäuskoinen nanosekunnin ajan, ja hän varmasti huomasi sen. Palautin pokkani välittömästi.

– En minä kuvittelekaan, että paikkoja olisi. Mutta työtä varmaan sitäkin enemmän, sanoin viileästi.

Päällikkö ei väittänyt vastaan. Näin se nyt vaan oli tällä alalla. Kun toimittajat siirtyivät eläkkeelle tai kuolla kupsahtivat, heidän työnsä jaettiin jäljellejääneille. Vakituksilla journalisteilla oli jo moninkertainen työtaakka, jota he eivät edes yrittäneet hoitaa kunnianhimoisesti.

Toimittajan piti osata haastatella, kirjoittaa, editoida, somettaa, tehdä verkkojuttuja, blogeja, videoita, podcasteja ja nettitestejä. Aikaa hommien opettelemiselle ei annettu – vain tekemällä oppii, heitä ohjeistettiin.

Lehden – jos sitä sanaa nyt enää käytettiin – menestystä ei voinut rakentaa vanhojen kehäraakkien varaan, vaan töitä piti väkisinkin ulkoistaa. Juttuja nakitettiin ensin freelancereille, mutta koska nämä saivat nykyään paremmat palkkiot esimerkiksi isojen firmojen kanssa tehtävistä kaupallisista yhteistöistä, olivat hekin ruvenneet nyrpiste-

lemään nenäänsä. Minne kaikki halvat ja ammattitaitoiset toimittajat olivat kadonneet, kun niitä ennen oli pilvin pimein?

No, minun kansani Kevyt-Uutiset tekisi loistodiilin. Minä halusin päästä oppimaan toimittajan työtä aitoon työyhteisöön, vaikka sitten paskoilla työehdoilla.

Ero Markosta ja muutto Helsinkiin olivat sattuneet työnhaun kannalta huonoon aikaan – kesätoimittajahaku käynnistyisi vuoden lopussa, ja vaikka tulisin valituksi, kesään oli kuukausia. Jaksoin silti uskoa, että jotain puuhaa varmasti löytyisi.

– On meillä tarvittaessa töihin tulevia toimittajia. Teeteeteitä. Mutta ne paikat ovat menneet viime kesän kesureille ja ulkona on kahden kilometrin jono halukkaita. Sitä voi olla vähän vaikea ohittaa, Sami Virta valehteli ja viittasi sitten kintaalla kansioon, jonka olin tuonut mukani.

– Nuo sinun juttunäytteesi olivat ihan hyvin kirjoitettuja, mutta suoraan sanoen ne ovat paikallislehtikamaa ja aika kaukana työstä, jota tässä talossa tehdään. Iltapäivälehden toimittajan pitää olla yhtä aikaa kova ja lempeä – haastateltavasta pitää puristaa totuus ulos, mutta toisaalta niin hienotunteisesti, että hän vuodattaa tarinansa kuin terapeutille. Pitää uskaltaa kysyä vaikeita ja joskus tyhmiäkin kysymyksiä, ymmärtää mikä on oleellista ja mikä lukijaa kiinnostaa. Ennen kaikkea sitä, mikä myy.

Kiitin mielessäni toimituspäällikköä hyvästä miesselityksestä, mutta en halunnut antaa periksi.

– Minulla on kyllä käsitys journalismista, jota Kevyt-Uutiset edustaa. Minulta löytyy kaikkia niitä ominaisuuksia, joita täällä tarvitaan.

Virta nauroi. Ilmeisesti hyvällä itsetunnolla varustettu nuori naistoimittaja oli hänen silmissään harvinainen näky.

– Okei. Minä lupaan painaa sinun nimesi mieleen. Voisit tällä puheella tulla haastateltavaksi ensi kesän pestejä varten. Muuta en pysty lupaamaan.

Kieltämättä olin pettynyt. Arvelin saavani edes jonkin mahdollisuuden, kun vihdoinkin pääsin silmätysten toimituspäällikön kanssa. En kuitenkaan jättäisi häntä rauhaan, vaan tarjoaisin hänelle pian juttuja

freelancerina. Nyt oli sentään yhteys avattu.

Virta palautti näytekansion minulle, mutta katsahti vielä päällimmäiseen juttuun – kotipitäjäni kunnanjohtajan 50-vuotishaastatteluuun.

– Hölsyän Sanomat. Lienee pieni, mutta tärkeä paikallinen media teillä päin?

En ollut varma, oliko Virran äänessä ivaa vai totesiko hän vain asian, jonka luulisi olevan alan miehelle itsestään selvä.

– Levikki on 3000 kappaletta ja lukijamäärä 9000. Se on suunnilleen sama kuin Hölsyän asukasluku, vastasin ja teki mieli todeta, että Kevyt-Uutiset tavoitti printtilehdellään vain neljänneksen levikkialueesta eli koko Suomesta.

– Hetkinen... Eikös Visa Keinonen ole Hölsyältä?

Se olikin jokseenkin ainoa asia, joka meiltä päin tiedettiin. Televisiopersoonana oli paljasjalkainen hölsyäläinen ja asui siellä edelleen omassa kartanossaan. Innostuin, kun tajusin, että voisin tätä kautta saada päällikön kiinnostumaan.

– Kyllä! Minulla on hänestä paljonkin kerrottavaa. Olen ollut hänen kanssaan paljon...

Siinä se tilaisuuteni menikin. Virta ei kuunnellut.

– Meillä kaikilla on hänestä monta tarinaa. Mutta se siitä. Kevyt-Uutisissa Esko Kärkkäinen tekee kaikki häntä käsittelevät jutut. Visa on julkkisten kruununjalokivi ja Esko hänen luottotoimittajansa. No niin, kiitos käynnistä, Ella. Oli mukavaa tavata, mutta nyt pitää tehdä muita hommia. Vai... oliko sulla vielä jotain kysyttävää?

No. Yksi ainoa kysymys pyöri mielessäni. Parempi kysyä pois, ettei asia jäisi vaivaamaan.

– Miksi sulla ei ole housuja?

Toimituspäällikkö kalpeni.

– Housuja... miten niin? Miksi sinä minun housuistani kyselet?

Vedin kasvoilleni kauneimman ja viattomimman hymyn, joka pakasta löytyi.

– Tapanani on kysyä vaikeita ja joskus vähän tyhmiäkin kysymyksiä. Kiinnostaisi ihan aidosti tietää, miksi sinulla on kauluspaita, kravatti

ja pikkutakki, mutta jalassa ei ole pöksyjä. Onko teillä täällä joku Aku Ankka -kerho?

Olin yllättänyt Virran niin sanotusti housut kintuissa. Hänen suupielensä nyki omituisesti ja hän puntaroi varmasti tarkkaan, miten tilanteesta selviäisi. Sitten hän vastasi niin rehellisesti kuin osasi.

– On minulla housut. Pyöräilyshortsit. Kävi silleen hassusti, että lapsi heitti aamulla murokulhon seinille, jouduin rauhoittelemaan ja siivoamaan pitkään, ennen kuin päästiin lähtemään. Vein juniorin peräkärriyllä tarhaan ja poljin kovassa kiireessä töihin. Kävin nopeasti alakerrassa suihkussa ja aloin vaihtaa vaatteita. Minulla oli jo paita päälläni, kun muistin, että puhtaat housut olivat unohtuneet kotiin – eilen nimittäin meni puolukkahillot reisille. En voinut muuta kuin pukea paidan ja pikkutakin sekä uudelleen pyöräilytrikoot, jotta en olisi näyttänyt ihan nololta. Nousin tavarahissillä toimitukseen ja piilouduin pöytäni taakse. Samalla Sirpa taluttikin sinut eteeni. Ajattelin tästä lähtä Sokokselle ennen uutiskokousta. Ei sen dramaattisempaa.

Sami Virta päätti selityksensä uhmakkaasti, mutta minua säälisti. Toimituspäällikötkin olivat siis pohjimmiltaan ihmisiä. Kohautin harteitani.

– Sehän oli avoin tilitys. Kiitos, ei muuta kysyttävää.

Nyt oli paras poistua paikalta. Olin sitten viime metreillä nöyryyttänyt miehen, josta olisi hyvällä säkällä voinut tulla jossakin vaiheessa esimieheni. Minä se en osannut pitää suutani kiinni.

Virta kyllä osasi. Hän tuijotti hiljaa eteensä röyhkeydestäni lamaan-tuneena.

Kokosin kamani, nousin ja hyvästelin yrittämättä enää puristaa hänen hikistä kättään.

– Ella, Virta älähti juuri, kun olin avaamassa maitolasista liukuovea edessäni.

Pysähdyin ja käännysin varovasti.

– Minä pidän sinun asenteestasi. Meillä on viihteessä pulaa vuorojentekijöistä. Pääsetkö tulemaan keskiviikkona jo aamusta? Katson jonkun, joka voi opastaa sinua alkuun.

Siitä oli aikaa nyt viikon verran. Sinä aikana olin tehnyt viisi täyttä

työvuoroa – myös lauantaina ja sunnuntaina. Olin soittanut jo useita puheluita, jotka olin aloittanut:

– Tässä toimittaja Ella Pöyhönen Kevyt-Uutisista.

Aina se kuulosti yhtä hyvältä.

Kävin hakemassa automaatista kuravedeltä maistuvaa kahvia, laitoin kuulokkeet korville ja avasin Spotifysta soittolistani. Yritin saada läpi-kuolatuista muistiinpanoistani selvää ja aloin naputtaa juttua.

Rakastan tätä työtä.

ESKO

Maanantaina vuonna 2020

Pinta-keikka meni niin persposkelleen, että pelkkä muisto riipoi mieltäni. Lupasin hoitaa hippityön kameran kuntoon tavalla tai toisella kunhan ehtisin. Samalla ilmoitin julistavani hänelle henkilökohtaisen fatwan, jos hän kantelisi kompastelustani, joka loppujen lopuksi johdettiin vain ja ainoastaan hänen omasta hehtolitrin vetoisesta vaellusreppusta.

Innostuin antamaan tytölle oikein kunnolla rakentavaa palautetta. Kerroin, että naisten kuuluisi pysyä kameran linssin toisella puolella, jos ulkonäkö suinkin siihen antoi edellytyksiä ja että hänenlaistensa menninkäisten paikka oli sen sijaan pimiössä. Ymmärsin toki, ettei hän sellaisesta huoneesta ollut kuullutkaan, kun opiskeli alaa työmarkkinatuella Kevätpörriäisessä. Huomautin myös olevani sitä koulukuntaa, jonka mielestä lehdessä ei tarvinnut olla kuvia lainkaan. Ne veivät turhaa tilaa meidän sanataiteilijoiden tekstiltä.

Jälkeenpäin tuntui hyvältä, että olin saanut tämän kaiken sanotuksi. Se puhdisti ilmaa välillämme.

Yökerhossa jengi oli ollut sen verran soosissa, ettei kaatumiseeni tai särkyneeseen kameraan kohdistettu kummoista huomiota. Jouduin kuitenkin selittämään vielä monta asiaa, jotta en menettäisi kasvojani.

Ensimmäisenä ilmoitin toimitukseen, ettei Pinnan avajaisiin tulut ketään paikalle ja minä itse lähtisin kotiin potemaan ”orastavaa flunssaa”. Toimituspäällikkö Virta piti selityksiäni aika epäuskottavi-

na, koska Mogulin ravintoloiden vieraslista oli yleensä Linnan juhlista seuraava.

– Siis ketään merkittävää, täsmensin. – Kyllä sinä minun laatuvaatimukseni tiedät.

– Merkittävää? Eikö siellä pitänyt olla Jasper Pääkkönen, Spike Lee ja Ron Jeremy? Itse hehkutit ennakkojutussasi. Eivätkö he muka sinun mielestäsi ole merkittäviä?

– Sinä olet niin pinnallinen. Tarkoitin todellisia sankareita. Yksihuoltajäitejä, jotka joutuvat tekemään kahta työtä, jotta elättäisivät pienet lapsensa. Sairaanhoidtajia, jotka pelastavat henkiä olemattoman pienellä palkalla. Väsymättömiä feissareita, jotka taistelevat saadakseen sinut edes minuutiksi miettimään maapallomme tulevaisuutta.

– Esko, sinä olet tosiaan sairas. Menehän kotiin lepäämään, Virta kehotti.

Mikään ei tietenkään korventanut mieltä niin pahasti kuin Regina Kaarisillan karkaaminen näpeistäni. Onneksi koko asiasta eivät toistaiseksi tienneet kuin päätoimittaja Hemmo Pitkänen ja minä.

Viikonlopun jälkeen palasin nöyränä toimitukseen. Yritin livahtaa huomaamattomasti työpisteelleni ja olla ihan hissunkissun, mutta eikös päätoimittaja Pitkänen tullut vastaan heti hissiaulassa.

– Huomenta, Esko! Odotin tänään vähän toisenlaista lööppiä. Tu-lepa huoneeseeni antamaan raporttisi perjantaista.

– Ei ole mitään raportoitavaa. Kohde ei saapunut paikalle.

– Mitä ihmettä? Vaimoni ystävä, joka oli ollut juhlassa, laittoi minulle eilen viestiä ja kertoi nähneensä Sampo Könkään seurassa naisen, jota arveli Regina Kaarisillaksi. Oli kuulemma kovasti nuoruudenkuvansa näköinen. Minä myhäilin mielessäni, että luepa lisää maanantain Kevarista. Ja sinä et sitten nähnyt vilaustakaan. Alkaako ikä painaa?

Seurasin nopeasti Pitkästä hänen huoneeseensa, jotta kukaan ei olisi kuullut keskusteluamme. Istuin lupaa odottamatta epämukavalle designsohvalle. Pitkänen veti liukuoven kiinni perässään.

Katsoin parhaaksi myöntää.

– Hyvä on, hän oli siellä. Väijyin aikani, mutta en yksinkertaisesti saanut sopivaa tilaisuutta. Sinä tiedät, etten voinut mennä huutele-

maan asiaani kaikkien kuullen. Hänhän olisi vain lähtenyt karkuun – niin kuin lopulta tekikin.

– Sinun olisi pitänyt seurata Reginaa kuin hai laivaa. Millään muulla ei ollut väliä! Miksi päästit hänet silmistäsi? Kompurointisi takia menetimme päivän tärkeimmän uutisen. Kuka tahansa kesätoimittaja olisi voinut käydä nyhtämässä häneltä edes jotain diipadaapaa. Silläkin olisi myyty lehteä huimasti.

Hetkinen. Kompuroinnin? Tunsin pyörtyväni. Se takkutukkakuvaaja oli sittenkin puhunut kielloistani huolimatta, vieläpä päätoimittajalle! Vaikka minä lupasin maksaa hänen kameransa ja annoin ilmaisen oppitunnin valokuvataiteen perusteista!

– Okei, minä tajuan. Olet saanut raportin siltä näyttinaamaiselta peikkotyöltä. Varmaan ymmärrät, kuinka värittyneen näkemyksen hän on kertonut.

Pitkänen katsoi minua ilmeettömänä, mutta nyökkäyksellään kehotti jatkamaan.

– Puhutaan nyt sitten kuin mies miehelle, aloitin ja tunsin, että kiihdyin vaarallisen koville kierroksille. – Minä annoin hänen kuulla kunniansa. Arvostan itsekin suoraa puhetta ja varmasti pitkän ystävyystemme perusteella tiedät, etten koskaan sano pahaa sanaa kenestäkään selän takana. Jos tämä... tämä...

– Ronja.

– Ronja, just joo. Sen on näköinenkin, varsinainen ryövärintytär... No mutta siis jos tämä ”Ronja” ei olisi alkanut levitellä reppuaan siinä kaiken kansan keskellä, Kevyt-Uutisilla olisi ollut tänään lehdessä universumin kovin skuuppi, jota ei todellakaan olisi saanut kukaan muu kuin minä! Mutta koska tässä koko lehdessä kukaan ei ymmärrä mitään journalismista, touhusta ei tule helvettiäkään.

– Anteeksi?

– Sinun ja minun lisäksi tietenkään, täsmensin kiireesti ja jatkoin ripittämistä. – Kuvatoimittajat päästävät keikoille tuollaisia esikoulusta valmistuneita kuvataiteilijalepakoita, jotka järjestelivät vuorineuvoksia riviin harmaan eri sävyjen mukaisesti. Eivät kuvaa, vaan tekevät jotain installaatioita! Minä ojentaisin tyttöä ihan aiheesta. Toivoin hänen

arvostavan antamiani kultajyväsiä ja tutkiskelevan niitä kiitollisena sydämessään. En todellakaan tajunnut, että pikkuhoro menee kielimään minusta päätoimittajalle. Mutta olisihan minun pitänyt se tajuta, kun on nykyään nämä kaiken maailman miituuat ja muut akkaälämölöt.

Päätoimittaja kuunteli hartaasti vuodatustani ja kohautti kulmiaan kysyäkseen, joko lopetin.

– Nyt olen sanottavani sanonut ja voin vakuuttaa, että seison ajatusteni takana.

– Hyvä, Pitkänen tokaisi, otti silmälasit nenältään ja kumartui minua kohden. – Minä olen itse neuvonut Ronjaa kertomaan kaikesta alalla kokemastaan epäasiallisesta kohtelusta. Hän joutui nyt valitsemaan, puhuuko avoimesti isälleen vai pitääkö lupauksensa keski-ikäiselle setämiehelle, joka haukkuu häntä työkeikalla kaikkien kuullen...

Pitkänen luki muistiinpanot lehtiöstään.

– ...ammattitaidottomaksi lesbomenninkäiseksi, jonka naamassa roikkuu enemmän telaketjuja kuin Raatteentiellä.

Minulle tuli kurja olo. Sellainen tunne, että olisin sittenkin voinut vetää muutaman sanan takaisin.

– Aa, okei... Nyt minä tajuan. Hipp... Ronja on siis sinun tyttäresi?

– Näin oletan. Eikö vain olekin isässä ja ryövärintyttäressä samaa näköä? Ronja käyttää äitinsä sukunimeä, jotta ei kuviteltaisi, että hän on saanut töitä minun asemani ansiosta. Hän haki itse Kevyt-Uutisten freekuvaajaksi ja on hankkinut kaikki meriittinsä ilman minua. Kuvatoimituksessakaan eivät tiedä hänen genealogista taustaansa.

– Joo joo... Okei... Just joo...

Pitkäsen katse lävisti aivoni, mutta se ei riittänyt tappamaan. Olisin niin kovin mielelläni kuollut tähän paikkaan. Odotin päätoimittajan vetävän valmiiksi täytetyn irtisanoutumisilmoituksen työpöytänsä ylälaatikosta.

– Esko. Me olemme tunteneet toisemme jotakuinkin 38 vuotta.

Huokaisin helpotuksesta. Ehkä pitkä ystävyysemme varjेलisi minua tälläkin kerralla pahimmalta. Mutta Pitkänen jatko.

– Tuohon aikaan mahtuu tuskin yhtäkään päivää, jona en olisi halunnut antaa potkuja ja lennättää sinua alas lehtitalon parvekkeelta.

En vain ole voinut tehdä sitä, koska olisin joutunut seuraavana päivänä palkkaamaan sinut uudelleen, omistajien vaatimuksesta. Kohukerma on viimeisiä varmoja palstoja, joilla printtilehteä myydään. Sinun kontaktisi julkkismaailmassa ovat korvaamattomia, vaikka et oikein enää pysykään ajan hermolla. Olet kuitenkin saman ikäinen kuin lukijamme, joten tämä ei niin suuresti haittaa.

– Tuo on totta. Minä todella olen..., yritin säestää, mutta Pitkänen ei antanut suunvuoroa.

– Minua suoraan sanottuna vituttaa, etten voi antaa kunnan rangaistusta tuollaiselle sovinnistille, rasistille ja narsistille, jollaista en ikimailmassa enää nykyaikana palkkaisi, vaikka näytöt olisivat millaiset.

– Anteeksi vain, minä en ole...

– Älä keskeytä! Jouduin käymään pitkän keskustelun Ronjan kanssa selittääkseni, että minä en ole sinun kaltaisesi vanhan maailman ukko, joka suojelee kavereita, vaikka he olisivat minkälaisia sikoja. Se on erityisen hankalaa, koska joudun pitämään sinut työsuhteessa ja pyytämään Ronjaa painamaan kaiken villaisella. Kamera menee Kevyt-Uutisten vakuutukseen, mutta sinä saat viedä Ronjan hyvälle illalliselle hänen suosikkiravintolaansa. Samalla pyydät anteeksi käytöstäsi ja olemassaoloasi.

Huh, jos asia olisi sillä kuitattu, taluttaisin isin pikku palleron vaikka Kämpiin syömään ostereita.

– Aivan varmasti vien. Ja pyydän anteeksi vaikka polvillani rukoillen. Ensitöikseni suutelen häntä kämmenelle...

– Pidät näpit irti tyttärestäni! Onneksi Ronja sentään suostui kompromissiin. Ravintolailta oli hänen oma ideansa. Hän haluaa Vesikas-tanjaan. Se on sellainen pieni vegaanipaikka Kalliossa. Menet sinne, olet hiljaa ja kuuntelet, kun Ronja kertoo, millaisia tuntemuksia sinun hyökkäyksesi hänessä aiheutti. Pyydät anteeksi ja maksat laskun. Siinä kaikki.

– Jep. Niinpä tietysti... Hei, mahtavaa. Kiva ilta tiedossa!

– Onko sinulla mitään sanottavaa puolustukseksi?

Pitkäsen silmissä ei näkynyt pienintäkään pilkettä. Halusin vähän keventää tunnelmaa.

– No, kyllähän sinä tiedät... Pojat on poikia ja tytöt tekevät niitä lisää.

– Mitä?

– No vitsi vitsi. Vähän huumoria. Olen vilpittömästi koko sydämes-
täni pahoillani, jos sinä kerta aina koet kaiken muka niin kauhean
loukkaavana.

– Jumalauta, Esko. Sinua on varoitettu.

Päätoimittajan kohtuuttoman ryöpytyksen jälkeen hiivin työpisteeni
rauhaan kuin kuoleva peto. Mietin, kuinka helposti ihmisen saavutuk-
set unohtettiin, kun hän teki yhden ainoan pienen virheen.

Olin raivannut tieni journalismin huipulle röyhkeydellä ja itse-
varmuudella. Ensimmäisenä kesätoimittajakesänäni 1982 minut oli
pantu Kevyt-Uutisten kotimaan uutistoimitukseen kirjoittamaan
puisevia kolariuutisia. Ehdin tehdä yhden isomman jutun, repor-
taasin Helsingin vasta-avatusta metrosta, mutta päällikön mukaan
juttuni oli ihan syvältä. Minut siirrettiin viihdetoimitukseen ja mää-
rättiin repimään kaikki irti presidentin tyttären Assi Koiviston ja
hänen sulhasensa Jari Komulaisen kultahäistä Kesärannassa. Kysei-
senä lauantaina odottelin sitten häävieraita kuusi tuntia Kesärannan
portilla. Päivän mittaan minua oli yritetty tavoitella kaikin mahdol-
lisin keinoin: käyty kotiovella, naapureilla, vanhemmilla, koluttu
läpi tyttöystävät ja soiteltu kaikkiin pääkaupunkiseudun baareihin
sekä sukupuolitautiklinikalle. Lopulta Kesärannan vahtimestari tu-
li ihmettelemään epäilyttävää norkoiluani. Kieltäydyin vastaamasta
kysymyksiin salaiseen tehtävääni vedoten. Vaksi soitti poliisit, jepa-
rit kuulustelivat minut ja ottivat yhteyttä työnantajaani. Hiljalleen
alkoi selvitä, että Assilla ja Jarilla olikin kesähäät Kultarannassa, pre-
sidentin kesäasunnolla. Se oli tyystin eri tyyssija kuin pääministerin
virka-asunto Kesäranta.

Silloin nuori toimituspäällikkö Hemmo Pitkänen halusi irtisanoa
minut ensimmäisen kerran. Hänen ei kuitenkaan tarvinnut, sillä
työsopimukseni päättyi elokuun lopussa muutenkin. Lopun kesästä
vietin mielipidetoimituksessa kirjoittaen koneella puhtaaksi valituk-

sia, joita vanhukset olivat vapisevin käsin vuodattaneet yleisönosastolla julkaistavaksi.

Ehdin jo pakata tavarani ja viettää muutaman kuukauden työttömänä pääkaupungin katuja mittaillen, kunnes tilanne marraskuussa muuttui. Kevyt-Uutisten koko vakituinen toimitus vetäytyi syyskauden suunnittelupäiville – siis pikkujouluihin – Haikon Kartanoon. Se oli vuoden ainoita päiviä, kun seuraavana päivänä ei ilmestynyt lehteä, ja meno oli sen mukaista.

Kesken illanvieton ravintolasalin puhelin soi, ja Hemmo Pitkänen pyydettiin langan päähän. Hän kuunteli hetken, valahti kalpeaksi ja kirjasi ylös tiedot uutisesta. Monacon ruhtinatar Grace oli joutunut vakavaan auto-onnettomuuteen.

Pitkänen itsekin oli aivan lärvit, mutta silti koko porukan selväpäisin. Hän teki nopeasti johtopäätöksen, jonka mukaan yksikään juhlijoista ei ollut työ- saati ajokykyinen. Sitten hän kaivoi pienen muistikirjan taskustaan ja alkoi soitella läpi lehden avustajakuntaa. Minun nimeni oli listan viimeisenä, mutta vastasin ensimmäisenä. Pitkäsen ääni sammalsi, mutta sain sen verran selvää, ettei hän antanut tehtävää minulle mielellään.

Lensin heti seuraavalla lennolla Nizzaan ja sieltä taksilla Monacoon. Päätin näyttää närhenmunat koko Kevyt-Uutisille ja kaikille kollegoileni. Tekisin paikan päältä niin kovan jutun, että minua rukoiltaisiin itkien palaamaan lehden riveihin.

Ostin kasan paikallisten lehtien erikoispainoksia ja linnoittau- duin hotellihuoneeseeni lukemaan uutisia ruhtinatar Gracen kuolemasta. Koska en osannut sanaakaan monacoa, jouduin enimmäkseen päättelemään juttujen sisällön. Mitä enemmän päättelin, sitä värikkäämpi kirjoittamastani tarinasta tuli. En vielä silloin tiennyt, kuka tämä ruhtinatar oikeastaan oli, mutta pian aloin mielessäni muodostaa hänestä tarkkaa näkemystä. Kuvasin turmapaikkaa tunteikkaasti, vaikka en lopulta poistunut huoneestani muualle kuin ala-aulan baariin. Siellä tilasin juomien välissä baarimikolta puhe- linluettelon, josta poimin sopivia nimiä surunmurtamille mutta sangen kuvitteellisille monacolaisille.

Sanelin juttuni räätisevää puhelinlinjaa pitkin Helsinkiin, jossa krapulainen Hemmo Pitkänen oli uutisestani varsin vaikuttunut.

– Mitä sinä sanot? Onko Grace kuollut? Tämähän on aivan järjetömän iso juttu, se ei ole tullut vielä mistään ulos. Pysy siellä ja jatka samaan malliin! Esko, sinä teet hyvää työtä.

Myhäilin tyytyväisenä ja menin tilaamaan uuden drinkin Kevyt-Uutisten piikkiin. En silloin vielä tiennyt, kuinka onnekas lopulta olinkaan. Ruhtinatar Grace oli kyllä hengissä, mutta sattui edesmenemään juuri ennen kuin seuraavan päivän Kevyt-Uutiset ilmestyi. Uutinen ei ehtinyt muihin suomalaisiin välineisiin. Taitavuuttani hämmästeltiin maanlaajuisesti.

Kun palasin Suomeen, Hemmo Pitkänen tarjosi vakituista toimittajan paikkaa. Sain omat käyntikortit ja nimikoidut muistilehtiöt, joihin oli painettu edustamani lehden motto:

KEVYT-UUTISISSA ON AINA PUOLET TOTTA!

Tämä onnellinen muistoni keskeytyi ärsyttävään, viiltävään ääneen. Kesti hetken ennen kuin edes tajusin sen lähteen. Joku idiootti ehti viheltää kaksi a-osaa Ipaneman tyttöä, kunnes ärähdin.

– Kuka idiootti täällä vislaa avokonttorissa?

Ei mitään vaikutusta. Sain kaupan päälle vielä b-osan, minkä jälkeen viheltäjä siirtyi seuraavaan säkeistöön.

Nousin paikaltani ja paikansin häirikön. Hän istui edessäni heti seuraavan sermin takana. Hän naputteli juttua pää keikkuen, kuulosuojaimet päässään ja ujellus sen kuin jatkui. Hän oli sukupuoleltaan naaras, iältään raakile, hiuksiltaan maantie, neulepaidaltaan tapettia. Naamasta en osannut sanoa mitään, sillä näin vain hänen niskansa.

Ryntäsin viheltäjän luo ja riuhtaaisin kuulosuojaimet hänen päästään. Ääni lakkasi ja minua tuijotti kaksi suurta ja pelästynyttä sinisilmää. No joo, ihmisen naamaksi pärsä oli ihan söpö, jos sellaisesta nyt sattui pitämään.

– Anna olla viimeinen kerta, kun päästelet tuollaista mölyä minun vieressäni!

Tyttö ilmeisesti joutui hetken miettimään ennen kuin tajusi, mihin viittasin.

– Ai anteeksi, en tajunnut kun mulla oli nää kuulokkeet. Tosi hyvät, ei kuulu mitään läpi. Sori, se on yksi mun suosikkibiiseistäni.

– Kaikella kunnioituksella: Frank esitti sen paremmin. Laulettiin 80-luvulla sitä biisiä hänen kanssaan Vegasissa, pari martinia oli pohjalla.

Se teki noviisiin vaikutuksen.

– Voi vitsi, sä oot tavannut Sinatran! Mä oon nyt sitten yhden kätteen päässä hänestä, tyttö sanoi ja tarjosi kypäläänsä ravistettavakseni. Tavoilleni ja hygienialleni uskollisena jätin koskematta.

Typpy veti käden pois ja alkoi hieroa sitä vaivaantuneesti, mutta yritti muuten olla kuin mitään ei olisi tapahtunut.

– Sun täytyy olla se Esko... Mä oon Ella Pöyhönen, teidän uusi ttt.

– Tee tee tee?

– Tarvittaessa töihin tuleva. Kuulemma tarvittaisiin joka päivä.

– Niitähän ne tarvitsevat. Nättejä tyttöjä toimitusta koristamaan. Näytät muuten vähän Scarlett Johanssonilta, vanhana.

– Ah... Niinkö? Kiitos. Tältä pohjalta onkin kiva alkaa tehdä työtä yhdessä.

– No ei kyllä aleta. Minä olen suoraan päätoimittajan alaisuudessa. Erikoistoimittaja. Palkittu erikoistoimittaja.

– Okei. Sitten sulla on varmaan erosoittolista. Mun pitäisi löytää sellainen. Saisinko sen sulta?

– Ei ole. En todellakaan tee mitään sihteerihommia.

– Mistähän sen listan saisi? Toimituspäällikkö käski kysyä uutispäälliköiltä, mutta he ovat kaikki jossain kokouksessa.

– Tietysti he ovat kokouksessa. Ainahan he ovat. Minä teen sillä välin kaikki oikeat työt. Luulevat, että kokouksissa syntyy uutisia, mutta minä niitä täällä hankin. Se on kuule kovaa työtä.

– Totta. Tiedätkö sä siitä listasta?

– En. Voitko siirtyä omalle työpisteellesi? Odotan Mick Jaggerin phoneria.

– Tämä on mun työpiste, sä istut mun takana.

– Sinun takanasi? No nyt se Mick soittaa. Saved by the bell.

Puhelimeni ei oikeastaan soinut, mutta nostin sen silti korvalleni ja aloin nauraa röhistä tuttavallisesti samalla kuin siirryin takaisin omalle paikalleni.

– Hi, Mick! Or can I say Mikko as always in Finland? Hahahaha!

ELLA

Maanantaina vuonna 2020

Tällainen on siis erosoittolista.

Yhytin käytävältä yhden uutispäälliköistä, joka kaivoi koneeltaan minulle liudan nimiä sekä numeroita ja lähetti sen sitten uuteen sähköpostiosoitteeseeni: ella.poyhonen@kevytuutiset.fi.

Olin työpaikastani ihan pähkinöinä, vaikka ehdot eivät kummoiset olleetkaan. Palkkani oli lähes olematon, velvollisuudet hurjat ja oikeudet mitättömät. Minun työsuhteentapaiseni saatettiin irtisanoa hetkellä millä hyvänsä, eikä se oikeastaan olisi edes irtisanominen. Palveluksiani ei vain tarvittaisi ja saisin mennä.

Silti olin onnellinen. Olin unelmani äärellä ja siksi päätin antaa kaikkeni – tehdä itseni Kevyt-Uutisille en vain tarpeelliseksi, vaan välttämättömäksi.

Listassa oli parinkymmenen pariskunnan nimet, perässä kunkin käräjäoikeuden yhteystiedot. Pariskunnista vähintään toinen puolisoista oli jollakin tavalla kuuluisa. Minulle kaikki nimet eivät sanoneet mitään, joitakin sentään tunnistin. Näiden kaikkien tilanteesta minun piti nyt ottaa selvää.

Eat the frog first, joku viisas konsultti oli lausunut jossakin Hölsyän Sanomien koulutustilaisuudessa, johon olin armosta saanut osallistua. Ei auttanut kuin kulauttaa sammakko kurkkuun ja tarttua puhelimeen.

Helsingin käräjäoikeuden sihteeri huokaisi ja vaihtoi neutraalin virkaäänensä astetta tymeämmäksi, kun kuuli edustamani lehden

nimen. Hänen ei kuitenkaan auttanut kuin vastata asiallisesti tiedusteluuni. Erohakemukset olivat julkista tietoa, joten virkailijoiden piti kertoa toimittajille, jos kysytty pariskunta tai jompikumpi puolisoista oli jättänyt sellaisen.

Ja niin hän vastasi. Jokaisen kohdalla erikseen: ei ole jätetty.

– Sitten olisi vielä tällaiset kuin Sampo Köngäs ja Heli-Katriina Mäki-Laurila-Köngäs.

– Mitä? Onko taas tullut lisää nimiä? Niitä oli jo ennestään kaksitoista. Siinähan on kohta kaikki ylipäätään vielä naimisissa olevat suomalaiset parit.

– Hoidetaan tämä nyt vain alta pois, niin päästään molemmat omiin hommiimme, ehdotin sihteerille.

– Mihin hommiin muka? Heti, kun tämä puhelu loppuu, perään soittaa seuraava kyselijä. Aivan kuten edellisenä ja sitä edellisenä päivänä. Sekä aamulla että iltapäivällä juuri ennen virka-ajan päättymistä. Menee aina ylitöiksi.

Tuota en ollut tullut ajatelleeksi. En edes sitä, että minunkin tosiaan pitäisi käydä lista läpi kahdesti päivässä todennäköisesti varsin laihojen tuloksin.

– Anteeksi, minä olen juuri aloittanut täällä Kevyt-Uutisissa. En tarkalleen ottaen edes tiedä, miksi näitä pitää teiltä kysellä.

– Hah, minä kyllä tiedän. Vaikka toimittajat tietysti luulevat, ettei tällainen käräjäoikeuden sihteeri ymmärrä, miksi tietoja tarvitaan.

Sihteeri kertoi, että oli vastaillut kyselyihin jo viidentoista vuoden ajan. Aluksi nimiä oli ollut vain pari hassua, koko Suomen tuntemaa julkista, jotka lopulta olivatkin sitten jättäneet avioerohakemuksen. Sittemmin samoilla kyselysoitoilla alettiin kysyä useampien pariskuntien erotilannetta.

– Ensimmäiset kymmenen vuotta tein tätäkin hommaa ymmärtämättä ideaa tarkemmin. Sitten kerran hermostuin ja aloin tentata yhtä nuorta toimittajaa, joka selvitti minulle asian juurta jaksan, sihteeri vuodatti.

Tiedot perustuivat kuulemma hiljaisiin signaaleihin, joita toimituksen korviin kantautui.

– Yleensä se alkaa siitä, että joku julkku kertoo lehtihaastattelussa, että yhteisen ajan löytäminen puolison kanssa on vaikeaa tai ilmoittaa kokeneensa, kuinka viidenkympin korvilla pitää miettiä elämänarvoja uudelleen. Sillä pääsee heti listalle. Tai sitten sillä, että ilmestyy elokuvan ensi-iltaan vastakkaista sukupuolta edustavan seuralaisen kanssa, vaikka korostaakin heidän olevan vain ystäviä. Joku paljastaa viettä-neensä kesäloman pitkästä ajasta yksinään itseään tutkiskellen.

Joskus toimituksilla saattoi olla julkkisten hairahduksista kieliviä kuumia, mutta vielä vahvistamattomia uutisvihjeitä.

– Pari kertaa toimittajaa on onnistanutkin. Joskus on käynyt jopa niin, että lehti on tiennyt puolison eropäätöksestä ennen toista osapuolta. Sellainen on varmasti viihdetoimittajalle mannaa. Ja sitten on tuollakin listalla kymmenkunta pariskuntaa, joista kumpikaan osapuoli ei tiedä, että keikkuvat eron partaalla.

Minulle tämä selvitys riitti mainiosti. Olin valmis päästämään sihteerin juttelemaan seuraavan toimittajan kanssa.

– Jaa niin mutta vielä se Sampo Kõngäs ja sen vaimo. Keitä lienevätkään?

– Täytyy sanoa, että minäkään en tiedä. Kuulostaa vähän joltain tangokuninkaalta viime vuosituhannen puolelta. No, katsotaan.

Sihteerini naputti nopeasti konettaan.

– Eivät ole jättäneet heidän erohakemusta. Onnea vain heille. Ja mukavaa päivänjatkoa, soittelle sitten taas iltapäivällä. Tämä oli varmasti yhtä kiusallista sinulle kuin minullekin.

Päätin, että jos saisin pitää ttt-paikkani Kevyt-Uutisissa edes joulukuun asti, lähettäisin käräjäoikeuden sihteerille konvehtirasian.

Tiesin Esko Kärkkäisen kuuntelevan puheluani sermin takana. Hän oli lakannut vastaamasta äänettömiin puhelinsoittoihin eikä enää puhunut kielillä.

Minua oli varoitettu Eskosta – julkkiksiin erikoistuneesta erikoistoimittajasta, joka oli julkimo itsekin. Hän näyttäytyi mielellään seurapiiritilaisuuksissa, lupautui talk show’ihin haastateltavaksi ja antoi Kevyt-Uutisten rakentaa henkilökulttia ympärilleen. Hän ei tavannut

julkkiksia, julkkikset tapasivat hänet. Hän saattoi tehdä laulajasta, näyttelijästä tai poliitikosta tähden, mutta yhtä hyvin sammuttaa sen. Jos joku käyttäytyi häntä kohtaan törpösti, Esko veti tyypin säälimättä lokaan omalla Kohukerma-palstallaan.

Eräs toimittajakollega oli evästännyt minua, kun sain pestini Kevyt-Uutisista.

– Varo sitä Kärkkäistä. Boankin luikertelu saattaa aluksi tuntua silytykseltä. Mutta jos se pääsee kietoutumaan kaulasi ympärille...

Mietiskelyni keskeytyi, kun Eskon puhelin soi kovaäänisesti. Ilmeisesti hän oli Jaggerin soiton jälkeen säätänyt siihen taas äänet päälle.

Esko itse kuitenkin vain jatkoi Miinaharavan pelaamista kuin ei olisi kuullutkaan puhelimen pirinää. Päitä alkoi nousta muualtakin toimituksen kennostosta. Kukaan ei ihmeekseni uskaltanut huutaa Eskolle, että vastaisi puheluun.

Minä uskalsin.

– Esko, toi sun puhelin taitaa soida.

– Mmmh... Mitä? Ai, niinpä taitaa.

– Olisiko hyvä idea painaa joko vihreää tai punaista luuria?

– Ei kai sen ääni vain häiritse sinua? Etkö kuule omaa vihellystäsi?

– Ei se mitenkään häiritse, mutta jos siellä on vaikka joku skuuppi. Joskus toimittajille soitetaan uutisvinkkejä.

– Kuule, minä tiedän, mikä on skuuppi. Tein niitä jo sinä iltana, kun isältäsi puhkesi kumi jossain kontulalaisen yksiön eteismatolla.

– Ei, mun ei ollut tarkoitus loukata. Eikä varmaan sunkaan mua. Anna sen soida. Ei se mua haittaa.

Esko huokaisi raskaasti ja katsoi puhelintaan. Sitten minua.

– Outo numero. En ole tallentanut sitä puhelimeeni. Se siis kuuluu nobodylle. Minun tehtäväni ei ole puhua taviksille.

– Taviksetkin voivat joskus kertoa hyviä vihjeitä.

Ilmeisesti Esko oli venyttänyt performanssiaan tarkoituksella, mutta katsoi nyt parhaaksi luovuttaa. Hän vastasi.

– Kärkkäinen. Kuka? No voi perkele.

Hän mulkaisi minua murhaavasti, jatkoi taas Miinaharavaa ja ynäh-teli välillä luuriin.

Jonkin ajan kuluttua havahduin, kun kuulin oman nimeni. Tai ainakin melkein.

– Mä lopetan nyt tämän puhelun. Olen lähdössä viikonlopuksi Tom Hanksin ranchille, Spielbergikin tulee. Harrison heittää mut yksityiskoneellaan. Että en ehdi nyt oikein sinunlaisten nollien kanssa jutella. Ei kun hei hetkinen, odotas. Kollegani voi itse asiassa hyvin ottaa tämän sinun tapauksesi hoitoon. Soitapa vaihteen kautta sellaiselle kuin Eila Pöyhönen. Sellainen uusi harjoittelija. Saat hänen itsetuntonsa kohoamaan, kun luulee tuollaisen suurmiehen soittavan ensimmäisenä juuri hänelle.

Nousin ja koputin Eskoa harteille.

– Nimi on Pöyhönen, Ella Pöyhönen.

– Kuunteletko sä mun puheluitani?

– Vaikea olla kuuntelematta.

Esko ilmoitti oikean nimeni ja suoran numeroni soittajalle. Nauroi vielä räkäisesti päälle ja löi sitten luurin korvaan. Jäin odottamaan jännityksellä puhelimen pirahdusta.

– Kevyt-Uutiset, Ella Pöyhönen.

– No se on Pontus Nyyrönen terve!

– Sinäkö juttelit juuri Esko Kärkkäisen kanssa?

– Joo kato me ollaan Eskon kanssa vanhoja bestiksiä vuosien takaa. Ollaanks me, Ella, muuten koskaan tavattu? Mulle tulee sen verran paljon ihmisiä juttelemaan, etten millään muista kaikkien nimiä.

– Ei varmaankaan olla. Minä kyllä muistan nimet, mutta sinun ei kuulosta tutulta.

– Hei hei hetkinen... Et sä tiedä, kuka mä oon?

– Esittäydy nyt varmuuden vuoksi.

– The Pontus Nyyrönen. Mä soitin jo kaheksankytluvulla läskibasoa The Genitalsissa, oltiin melkein Levyraadissakin. Siitä oot varmaan kuullut?

– Noup.

– Ei kyllä turhaan puhuta median kriisistä, voi juma... No mutta siis mä oon se ÄSS-Pontus, Älä syö sitä -ohjelmasta. Sen varmaan...

– Sovitaan, että mä googlaan sut tämän puhelun jälkeen. Mennäänkö asiaan?

– Okei. Otpa tukeva asento, tää on nimittäin aika raju stoori. Mä sain lauantain vastaisena yönä sairaskohtauksen ja löin pääni.

– Sairauskohtauksen.

– Niin mä sanoin.

– Ei kun se on sairauskohtaus. Uulla.

– No just sellaisen. Sairaskohtauksen uulla. Ja sen aikana sitten löin pääni sellaiseen terävään rautaan. Mä olin lääketieteellisesti siis ihan kuollut muutaman minuutin ajan. Olin jo varma, että Pontus Nyyrönen jättää tämän hiippakunnan.

– Kuka?

– Minä! Pon-tus Nyyrö-nen. Yritä nyt tyttö vähän keskittyä!

Yleensä puhelu kannatti lopettaa siinä vaiheessa, kun tyyppi puhui itsestään kolmannessa persoonassa. Tajusin, että minun oli tsempattava, jotta jaksaisin kuunnella asian loppuun. Kirjoitin Nyyrösen nimen Googleen ja huomasin, että hän oli tosiaan tuttu tosi-tv-ohjelmasta ja että Kevyt-Uutisetkin oli muutaman kerran maininnut hänet sivuiltaan. Okei, jatkakoon.

– Mä näin sellaisen tunnelin ja valon. Vähän niin kuin vastaantulevan metron. Tiesin, että mun aikani oli tullut.

– Peruutatko hieman? Mitä siis reaali maailmassa tapahtui?

– No siis joo. Mä olin Pinnan avajaisissa yhden Mirkun kanssa. FB-kavereita. Lähdettiin bileistä sitten yhtä matkaa Krunikkaan, jossa tää gimma asuu. Saattelin sen ovelle ja otettiin siinä rappukäytäväsä jo vähän förskottia. Sisälle kun päästiin, niin eteisessä käytiin aika kuumina.

– Nyt vois kelata vähän eteenpäin.

– Eikäkö siihen se filmi melkein sitten loppukin. Mirkun ukko oli just tullut kotiin. Ei olis pitänyt. Oli pudonnut jatkosta kehonrakennuksen SM-kisoissa ja tullut etuajassa himaan muutaman treenikaverinsa kanssa vähän nollaamaan pettymystään. Mä tulin niille sitten vähän kuin tilauksesta.

– Kävikö pahasti?

– No ei siinä mitään. Äijä kysyi, että mikäs tyyppi tämä on ja minä siihen, että etsä tunne kuka mä oon. Sitten mentiinkin aika lujaa rappukäytävässä. Ne kanto mut sisäpihalle ja työnsi sellaiseen vihreeseen, ruostuneeseen roskasäiliösystemiin ja lähtivät keskustelemaan Mirkun kanssa. Pääsin omin avuin ulos säiliöstä, mutta siinä siistiytyessäni ja kenkiä solmiessani nousin aika rapsakasti pystyyn ja sitten vintti pimeni. Siinä oli sellainen terävä rauta, joka melkein leikkasi mun lantun halki.

– Aika hurjaa on.

– Ethän sä tätä mihinkään lehteen laita?

– Sä itse soitit.

– Niin mutta jos puhuttaisiin vain sairaskohtauksesta. Uulla.

– Olen totuutta rakastava iltapäivälehtijournalisti. Kirjoitan juuri niin kuin asiat menivät. Tuskin se sinullekaan suurta imagohaittaa aiheuttaa.

– Okei, mutta laitat siihen mun uuden levyni nimen. Rakkaudella, Pontus. Siinä on yks Mirkulle omistettu biisi. Helppo nakki.

Mietin, olisiko Nyyrösen kohellus edes nettiutisen arvoinen. Jättäisin asian uutispäälliköiden harkittavaksi. Varmuuden vuoksi kysyin häneltä kaikki oleelliset tiedot.

– Miten sinä sitten... palasit sieltä kuoleman rajalta? Eli pääsit soittamaan toimittajalle?

– No se onkin hauska juttu. Sinne paikalle pölähti jostain syystä sellainen tuntematon vanhus. Se sitten paikkasi mun haavat ja soitti ambulanssin. Täytyy sanoa, että vanhuksia haukutaan kyllä ihan syyttää suotta. Vasta sairaalassa tajusin heidänkin merkityksensä. Pienillä eläkkeillään pyörivät tätä yhteiskuntaa. Mun täytyy tehdä tästä oma biisi.

**Kirja saatavilla
kustantajan
verkkokaupasta
www.docendo.fi sekä
hyvinvarustelluista
kirjakaupoista.**

Kauno Brandt oli aikoinaan Suomen suosituimpia elokuvanäyttelijöitä. Uransa huipulla hän kuitenkin lupoi kaikesta, katosi ja unohdettiin.

Vaimon kuoleman sekä vuosikymmenten hiljaiselon jälkeen Kaunun elämä muuttuu rajusti. Aamulenkilään hän löytää loukkaantuneen miehen ja pelastaa tämän hengen. Uhri osoittautuu tosi-tv-julkkikseksi, joka kertoo tapauksesta välittömästi lehdille.

Kuolleeksi luultu menneen ajan tähti tempaistaan uudelleen otsikoihin ja hän saa kohdata 2020-luvun raadollisen julkisuuden.

Samalla Kaunun arkaluontoisimmat salaisuudet ovat vaarassa tulla julki: hänellä olikin hyvä syy kadota.

Kaunun elämän jäljille lähtee kaksi keskenään erilaista iltapäivälehtijournalistia: nuori pätkätyöläinen Ella Pöyhönen sekä Suomen härskkein juuritoimittaja Esko Kärkkäinen.

ISBN 978-952-291-729-4

KL 84.2

www.docendo.fi

DOCENDO